

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

MARTIN UGALDE, IZALDEA

Euskaltzaindiain sartu berria dugu

Aspalditxodanik genuen Martin Ugalderekin elkarrizketa bat egiteko gogo, baina beti sortu zaigu presa aundiagoko gairik. Orra or non eldu zaion merezi zuen txanda: Euskaltzain egin baitute Maiatzeko Euskaltzaindiaren Batzarrean. Gure zorionarekin batera bihoazkio galderaren batzuk gure irakurleen izenean.

—Noiz asi zifien idazten?

ibtzuan idazten duenak beste ize-
nik merezi du.

—Zein lanetan ari zera orain?

—Errian daramatzadan lau urte auetan: Euskal-Erriko ixtoria labor bat (180 orri), elkarrizketa batzuren liburu bat, Euskal-Erria gai dela nobela bat, bigarren mailako koentzat ikastoletarako liburu bat ("Itxaropenarentzat") eta orain atera berri den Itxasoa ur-bazter luzea da erderaz (euskeratzea Dionisio Amundarainek egin dit) bukatu ditut. Elkarrizketekin osatu dudun liburua gertatzen ari naiz oraintxe. Zoritzarrez, atera nahi nituzkean liburu oiek ateratzerik oraindik ez dut ahal izan.

—Zein da kazetaritzaren elbururik nagusia?

—Idazlearen elburua bera: egia eta askatasuna. Ahoz-ahoz egia eta askatasuna mantso ibili ohi dira giro batzutan; gaiztakeria, malizia eta zampakeria baiñi mantsoago; ala, egiari eta zuzenbideari ere komunikazio sozialaren bide azkarrak eta zabalak emateko behar gorrian sentitzen da idazlea eta kazetaria. Idazleak eta kazetariak burrukalaria eta, Oteizak dioen bezala, "konspiradore" behar du izan. Bestela, ez dute izen ori merezi.

—Kazetaritzaren erantzukizun nagusia zein da?

—Kazeta batek erri-iritziaren ixpillu behar du izan, eta ez, askotan gerta ohi den bezala, erri-iritzia aitzakiatzat ar eta onen izenean kazetaren diru eta indar-nagusi direnen asmo, nahi eta go-goak ezartzen dituen. Gezurra esatea ez da egia ez dena esatea bakarrik; baita egia osoa ez esatea ere, eta baita aingeruki egia gordetzea ere. Kazetaritza da gizon eta erri-askatasunaren neurri nabarmena.

—Nolako da kazetaritzaren egoera?

—Non diozu?... Goi-goitik, bide orokorretik jotzen baduzu, erantzungo nizuke jende askok uste zuenaren aurka, errati eta telebixta bideak gehitzen ari diren neurri berean ari direla kazetaritza eta idaz-bideak zabaltzen eta ugaltzen. Telebixta eta erratia analfabetoak irixteko egin diren bide nagusiak dira (ez dut gailentzekoen-

● GURE ARTEKO AXERIAK Mendizabal	3 garrenean
● POLITIKA ALA POLEMIKA? Trintxerpe	3 garrenean
● EZKERTARREN GORABEHERAK FRANTZIAN Larresoro	5 garrenean
● ELIZA KULTUR-KOLONIALISTA NAFARROAN? Mujika	6 garrenean
● BUÑUEL-EZ HITZ BI Azkune	7 garrenean

igali oiek emateko gauza ez delako baizik; eta bitartean, zuek bezala, inbernaderoan azia erein eta lurrrak goldatu eta urez bustitzen ari zeraten langille miresgarri oiek Zeruko Argia ere irabazi duzuela.

—Zein erritako kazetaritzari deritzazu onena

—Askatasunik aundiena dagoen errian. Askatasun osorik ez dago inon, askatasunaren mugak mota askotakoak izaten bait dira; eta nik kazetaritza ikasi nuen errian, USAn ere badu askatasunak mugarik franko. Ala ere, eta oraintsu Watergate-ko arazo onek ondo erakutsi duen bezala, Ipar-Amerikada, kazetaritza neurri bezala artzen badugu, nik barrutik ezagutzen ditudan errietatik idazlearen eta kazetariaren askatasuna gehien zaintzen duena. Badira beste erri batzuk: Suezia, Suiza, Holanda, Canada, Britainia Aundia, esate baterako. Gertuago ez dut ezer ikusten.

—Nola ikusten duzu Euskaltzaindiaren egoera?

—Ara, gure erriari egiazko instituzio gutxi geratzen zaio, eta gutxi oietako bat Euskaltzaindia da. Gaurko Euskaltzaindiak izango ditu ahuleriak, eta egingo ditu utsak; ala ere, auxa da izkuntza arloan euskaldunok dugun instituzio bakarra, eta errespetatzea, zaintzea eta berritzea izan bedi gure egin-kizun nagusia. Mitxelenak behin ongi esan zidan bezala: euskera instituzionalizatzen ez dugun bitartean, edozein aize-bolararen mende egongo da, eta bizi motela izango du. Instituzioa da burua, oroimena, joan dena datorrenari lotuko diona, eta aberastuko duena. Ni instituzionalista bat naiz; kon-turatu bai naiz gizonak bakarka eta berrikiko egiten dituen lanak ez diola, oso bakan batzuk izan ezik, gizarteari ezer uzten.

ERRIALDE

Gure Leihatilatik

GAZTEEN JAIK

Berebiziko jaiak ipini dituzte Ekainaren 17rako Arrua Goiko gazteek.

Goizean: 10,30etan, Gazteen Meza.

11,30etan Aurren jolasak. Asto-lasterka. Gelatxo orkestra.

Arratsaldean: 5etan: Arruako Euskal Dantzaren "Bigarren sariaketa".

Euskal Erriko bikote sona-tuenak parte artuko dute.

Soiñua, txistuarekin joko da. Dantza sariak:

Lehenengoa: 2.500 pezeta eta Arruako gazteen oroigarria.

Bigarrena: 2.000 pezeta eta Zestuako A.K. Munitzipalaren trofeoa.

Irugarrena: 1.500 pezeta.

Laugarrena: 1.000 pezeta.

Bosgarrena: 600 pezeta.

Gainentzekoak: 200 pezeta ja-soko dituzte.

Abeslariak:

Bermeoko Lope eta Billaroko Patxo.

Erromeria: Gelatxo orkeztaz.

ANTZERKI SARIA

Oiartzungo "Intxitxu" antzerki taldeak atera du Tolosan aurreneko saria. 25.000 pezeta eta plaka baten jabe egin da "Intxitxu".

"Accesit" bana izan dute Iruñeko "Anaitasuna" eta Gazteizko "La Farandula"k.

Mahaiburuko: Antonio Maria Labaien, Edelmira Ferrero, Jose Luis Angulo, Jabier Aranburu, Julio Eyara eta Estanislao Urruzola izan dira.

Poztekoa da sari au Euskal antzeslariak ateratzea. Zorionak, beraz, "Intxitxu" taldeari.

LANGILEAK KALEAN

Goierriko sua itzali baino le-

hen Beterrian piztu da berri berria. Kalera botatako bost langilerekin bat egiteagatik daude beste iru mila kalean. Ordenazaleek kontuak eskatuak dizkiote aurrean omen zebiltzen batzuei. Ez dakigu noiz arte iraungo duen sokatira onek. Ahulenetik eta mehenetik etengo da, noski, soka, Mitxelinen.

UZTAPIDEREN OMENEZ

Oiartzunen egin zaio berriro, ilaren bederatziaren eta amarean, Uztapideri omenaldi. Lana franko egin du ortarako "Intxitxu" antzeslari taldeak. Zoragarria da ortarako "Ibargain-go" zelaitxoak. Jendea erruz ibili zen bai abeslarietan eta bai bertsolarietan. Gaijartzailea ere apraposa: Juan Mari Lekuona. Ez da aserre izango gure txapelduna. Maixutat daukate gure bertsolariak. Ala izan ere.

JOKOAK

"Banco Guipuzcoano"k ere ikasi du jendea nola bereganatu. Ermuan, Zarautzen, Duran-gon, Zestuan eta Logroñon ireki ditu diru-etxe berriak. Aizkolari jokoak jarri ditu toki oietan denetan, Arria II eta Mindegiarekin, leku oien berri ematearren.

Lau segundoz irabazi zion Arriak Mindegiari Ermuan. Atzo, berriz, ilak 10, Mindegiak irabazi zion Arriari lau segundoz. 54 ontzako amabina enbor ebaki behar izaten dituzte. Onela dira atzoko markak:

Enborrak	Arriak	Mindegiak
1	2,25	2,10
2	5,28	5,02
3	8,35	7,50
4	11,02	10,43
5	15,18	13,40
6	18,25	17,35
7	21,25	20,50
8	24,55	24,20
9	26,52	27,17
10	30,25	29,58
11	32,53	33,32
12	37,02	36,58

ARETXA-GURRUTXAGA

Bete beteko apustua izan zen Erandioko Aretxa bigarrenaren eta Nuarbeo Gurrutxagaren artekoa. Bizi ikusten zen jendea Azpeitiako zezenplazan. Bizkaitarra atera zen nagusi.

Zazpina minutuko iruna txandetan jaso behar zuten amaika arruako kubikoa. Irabazlearen saria, amar mila duro zen.

Aurreneko txandan Gurrutxagak 19 aldiz eta Aretxak 20 aldiz jaso zuten. Bigarrenean Gurrutxagak 17 aldiz eta Aretxak 18 aldiz. Irugarrengoa biek 18na bider jaso zuten. Guz-

tira: Gurrutxagak 53 aldiz eta Aretxak 55 bider.

IDIDEMAK URDULITZEN

Il onen amarrean amaitu dira Urdulitzen il onen bian asitako ididemak. Or neurtu dira Euskal Erriko idirik indartsuenak. Auek dira aurrea atera diren bostak:

Lehenengoa: Hernaniko Ota-egi.

Bigarren: Lujako Aurrekoetxea.

Irugarren: Ordiziako Argoin.

Laugarren: Errezilgo Mendiola.

Bosgarren: Etxebarriako Agarriza.

ASTODEMAK AIAN

Bukatu dira Aiako asto-festak, bukatuak izango al dira behintzat, oraingoz. Aiako Joxe Mari Aldaien astoa zijoan aurrea. 60 plaza, 7 zinta eta 0,65 metro zeuzkan eginak. Geroztik, igandean ere, ez da azaldu ori autsiko zuen astorik. Txapeldun zera, beraz.

KANTAUARIKO TXAPEL-KETA

Azpeitiako Udaletxeak eratu du. Ekainaren 21, 23 eta 24an jokatu da. Izen-ematea Ekainaren amalauko gaueko amarrak arte egin diteke. "Bar Urrestillan" egin zenezake. Baita zenbaki ontara deituz ere: 21-20-62.

Bi mila kiloko "Arri-txuria"ri eldu beharko diote azaltzen diren idi-pareek. Amazazpi sari dira guztira. 25.000 pezetako saria da aurrenekoarentzat. Ortik behera, galgan-galgan, besteentzat.

TOKA

Denerako jendea dago. Bada-go tokarako ere. Or jardun ziren Lezon eta Irunen tiki-taka. Lezon, aurrea Matxain, bigarren Santos eta irugarren Pedro Erdozia atera ziren. Irunen, berriz, Matxain, Pedro Erdozia eta Irastortza irugarren.

BOLARIK

Ategorrietan, banakakoetan, Matxain eta Joxe Furundarena geratu ziren aurren eta bigarren. Binakakoetan, Gereño-Etxebeste aurrea.

Datorren igandean amaitzen da "binakakoen Gipuzkoako Txapelketa". Goiz eta arratsalde jokatu da, Donostiako Trinidad plazan eta Ategorrietan.

MUTIOZABAL

BERTSO BERRIAK OTXOKI

Basarri xar bat ezin billatuz, Emen nabil buru austen. Lengo lekuan buztin lokatza. Besterik ez det ikusten. Arri bakar bat ez dute utzi, Nora eraman dituzten. Katu txar baten miau tristea, Besterik ez da entzuten. Diru zaleak etxegintzako, Ori ere bear zuten.

Basarri xar bat bazan len emen, Taberna ta bolatoki. Altxa gañeko, bassarritarren Atsedan ta jolastoki. Umore ona maite zan txoko, Euskal jatorren batzorki. Bide obetan zetozenentzat, Itzal gozoan egoki. Kaztedi eder baten kabiya. Bere izenez —Otxoki—.

Zumar batzuen itzal gozoan, Etxe txiki biribilla. Ate aundi bat sarrerakota Aurrean berriz petrilla. Gazte gazterik ezagutu nun, Bertako gizon umilla. Gizon alaya, iztun ederra, Bertso lanetan abilla. Aldegin zuan, iñor ezdabill, zabal une bat ixilla.

Oñazez illun nago begira Ezagutu nun lekura Etxea autsi, zuratzak bota Orain lokatza ta ura Zelai ederrak era bat utzi Eremu baten itxura Emengo jolas emengo dantzak Ertortzen zaizkit burura Otxoki xarra, zutzaz oroitz Au biotzaren tristura.

Beko errekan an t'emen goiztar Gerezi xarrak loretan Osto berritze alaya dator Piztuz sagasti zarretan Belarra guri aritzen doa Bere soro zelayetan Basarritarik ez da ikusten Iñoi bere baratzetan Aldegin zuten zeukaten dana Betiko utzirik bertan.

Beti bezela txara zokoan Kantuz ari da txoriya Inguru xamar egiña baitu Bere maitasun kabiya Kirkirrak ere asper eziñak Gau t'egun oyen ariya Zelai oyetan beyen aurretik Zorontsu ta kantariya Ez du geyago iñork entzungo Otxoki bertsolariya.

Jaso zanetik orain artean Urte luzien buruan Zen-bat pameli igarota dan Etxe xar orren barruan Zarrak aldegin orduko, beste Gazte bat bazan onduan Beti beteaz zapuzten ez dan Kabi xar baten moduan Bere betiko eginkizuna Bukatua du munduan.

Guraso xarrak beren bizitza Barru ortan zuten pasa Zelai oyetan egin zuten lan Atari ontan jolasa Beren negar ta pozen ondoren Or eman azken amasa Ainbeste maite zuten kabiya Orain eremu lokatza Txiki beartsu askoren bizkar Aberasten aberatsa.

Zaldi txarraren ondoan ortik Donostira pasatzian Batean batzun itz jariyua Entzuten nuan etxian Igandeari lagunduaz, or Beti astelen goizian Gañ obetako aitona xarrak Aritzen ziran musian Oñaze dauka nere biotzak Etxerik ez arkitzian.

Bere aurretik ninjoanlan Neretzat sartu bearra Agur egin ta eskatzen niyon Baso erdi bat naparra Tabernan zegon neskatx gaztea Alai, jostari xamarra Beti bazuan danentzat arek Itza eta irriparra Garai ayetan zeñen maitea Genduan Otxoki xarra.

Etxe biribill txiki ta xarra Itzal gozoan jarrita Amezgafi-peko txabal unean Taberna txulo polita Euskal kutsua gañezka zegon Lege zarrari eutsita Bertsolariyak maitea zuten Egiten zuten bisita Bertako seme bezela ziran Bordaxar eta txirrita.

Zeñen pameli zoragarriya Gazte bikañak benetan Gizarterako jayyak ziran Prestu edozer lanetan Danok salbean alkar artuta Negu igande jayetan Eskupeta ta txakurrarekin Zoratzen ollo-gorretan Amaika ber ta eztanda gasto Egiñak, malkar obetan.

Betiko galdu ainbat oroitzen Otxoki-ko basarriya Bere ofietik jasoko dute Bizitz askoko berriya Jendea berriz eltxuen gixa Bada nundik ekarriya Diru zaleak sal-bentan jarri Digute euskal erriya Erdaldunentzat ez dator gaizki Euskaldunen izerdiya.

Lur gañetikan kendu zaituzte Galdu da zure itzala Badakit zure semeak triste Iges egiñak dirala Agur Otxoki, zuretzako det Gaurko nere eskeintz apala Etxez betetzen badute ere Amezgafi-peko zabala Betso txar obek lezan, jakin dezaten, izan ziñala.

ATANO
(Ondarrabi)

bazkari onaren zanpagarria
eta txarraren estalgarria

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonokak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

LOTARAKO-GELAK
hilean 750 pezetarekin

AMUEBLADORA

COMERCIAL HISPANIA

lorik egin gabe dago...

...zuk lo egin dezazun.

Moraza, 3 eta 14-San Marzial, 12

DONOSTIA

IRUN

askoz merkeago eskura ordainduz

GARRAIOA DEBALDE PROBINTZI BARRUAN

**LA CASA
DEL CAFE**

Juan Jriondo

San Marzial, 19 - Urrut. 413801

Donostia

DEI LARRIA

Denok dakigu zeinen larria den euskeraren egoera. Zaharra izatetik eta izkuntza gazte indartsuz inguraturik egotetik aparte, ikaspede eta mintzabide gehienak erderaz ditugu. Bai eskolak, ikastetxeak eta unibertsidadeak, bai egunkariak, irratiak eta telebistak. Ikasten, irakurtzen eta entzuten dugun gehiena erderaz egiten dugu euskaldunok.

Baina ez hori bakarrik, itzezin ere asko itzegiten dugu erderaz. Ikus Larresororen "Matematika eta erderomanoak" aldizkari honen 527-garren zenbakian. Tartean erdaldun bat aski dugu denok erderaz jarduteko. Taldean hamarretatik bederatzik euskaldunak izanarren, erderaz jarduten gara ez dakien bat horren "errespetoagatik".

"Euskaraz dakigun ia guztiok, erdaraz ere badakigu; alderantziz, ordea, ez da gauza bera gertatzen... Famili-bilkuretan, lagunen artean, edonolako batzarretan eta jaietan, "elkar hobeki ulertu beharrez, erdaraz hitzegiten dugu".

Gauza berdintsua entzuten diogu zenbait ikastolotako jendeari. Erdal giroan bizi diren errietako umeekin ezin burutu dute ikastolan. Oso erraz jotzen dute erderara. Irakasleak beti borrokan jardun behar du aurrak euskeraz mintza ditzeten. Bi edo iru ume erdaldunek, edo euskeraz gutxi dakitenek gela osoa erderaz itzegiten duela jartzen dute.

Ale hontan, berriz, Nafarroako elizaren jokabidea astintzen digu Luis Mari Mujikak. Euskal izkuntza eta kultura bazterturik erdal izkuntza eta kultura sartu ditu zenbait errian. "Hogeita bosten bat herri eta herrixkak gaur egun erdera utsean dute liturgia, nahiz eta herri horietan bai herri gehienak, bai herriko gizon larrienak euskeradunak izan".

Honela ez du euskerak luzaroan bizirik irauteirik. Jokabide jatorragorik, zorrotzagorik, ausartagorik eta lotsagabeagorik artu beharrean gaude. "Errazkeriak baztertuz, euskara lantzea eta ikastea, beti ere euskaraz lasai hitzegiteko gauza izan arte; katalanek, flamenkoek, eta txekoez egin duten bezala, euskaldunok ere, zer gerta ere, gure hizkuntza ez dakitenen aurrean, ausarki euskara hutsez hastea" da besteak beste euskara ez galtzeko bidea, Larresororen ustez.

Arrigarria eta txalogarria da euskeraz ez zekiten zenbaiten jokabidea, zoragarri ikasi baitute. Baina beste askok ez du ezere arretarik jartzen. Beti itz banakak besterik ez dakizki. Hoiak esandakoan beti erderara jo behar. Isilik egoten balekita, utsa!

Baina udan laster garenaz gero eta jende asko oporretan, zerbait dakiten edo ezer ez dakiten guztiei euskara ikastera dei egin nahi genieke.

Euskal Erriko baserri bakoitzak euskal Unibertsidade bihurtu behar luke udan. Euskeraz gutxi dakiten ikastolako aurrek, ikasten ari diren gaztetxoek, euskeraz gutxi dakiten euskalzaile guztiek baserriara jo behar lukete oporretan. Baserriko egonaldia diruz edo lan truke ordaindu daiteke. Era askotako lanak dira baserrian. Amerik txikiak ere mesede aundia egin dezake baserrian.

Ar dezagun benetan euskeraren arazoa, bestela geuk galduko dugu eta geu galduko gara.

dugu; gehienez ere 16-18 urtetatik gorakoentzako. Ez jolastoki, dantza-toki, zinema, biltoki edo beste dibertsio bide bakar bat ere ez gatzetxoentzako (zer esanik ez, guttiago oraindik umeentzako). Badirudi inork ez duela ardurarik eta zer arduraturik ere, ez herri-agintari, ez guraso ez beste gazteok. Agian nahikoa dugu geuron alienabide kokorrotan itsuturik jaraitzearekin. Guztiz tristeia igande eta jaieguntako gatzetxoentzako egoera: aspertu, nazkatu eta kitto... Eta gero gainera izanen dugu ausardiak aski gatzetxo hauen desbideratzeak, galbideratzeak eta horrelakoak oihuzkatzeok...! Zer egin? Dutarik ez dago maila haundi batetan behintzat gizarte-egoerak berak duela egoera konkretu hau determinatzen, taituzten. Baina zer da gizarte-egoera, geu baino?, hasi agintarietatik, gurasoak eta zerbaitezat kezkatzen den normahi gara gatzetxoentzako egoeraren erantzule eta errudun.

Haatik agertu da gure artean (beti bezala) norbaitzu, nahiko zuhur eta begi-argiko, jo ta ke arazo honi soluziobide «jatorrik» bilatze-ari ekin dionik. Eta bai aurkitu ere, halajainkoa! Horrela, duela zenbait denbora azaldu dira gure artean (perretxiuak bezala), zenbait gizon kezkatari esker, halako gatzetxoentzako biltoki batzuk; CLUB JUVENIL izen eta guzti. Agian, biltoki hauen bidez gatzetxoentzako egoera negargarri hau zerbait arindu nahi litzake alde batetik; eta zenbait jolasbide eta heziketa bide, beraientzako egokienak moldatu, bestetik. Hala ote?... Hontaz badugu nahiko kezkarik, eta geure inguruan ere nabaritzen dugu franko esames eta kritika. Izan ere norbaiten «alde» jokatzeko lehen helburua norbait horren ona bilatzea behar litzake, eta ez bere buruaren probetxua, fama eta iraupena. Eta gure ustez biltoki «juvenil» hauek gatzetxoentzako soluzionatzeko asmo garbi eta jatorraz (asmo arruntaz) ez baina beren eraikileentzako soluzio askoz ilunago eta bihurriagoak aurrera ateratzeko bakar-bakarrik dira; hots gatzetxoak beren betiko lozorro gozotik ez mugitze-ko eta bere hortan iraun dezaten eta horrela, geroago, helduon gizar-arte, trauma garratzik gabe itsats ditzeten, hori dela eta gizarteak bere betiko martxa leun eta barean patsada gozoan jarrai dezan; inori aparteko buruhausterik sortu gabe.

Helduok ezin gaitezke gatzetxoentzako jokabideen eratzale eta determinatzaile izan. Azpi-azpiko laguntzaile soilak baizik. Honela ez dugu uste, bidezkoa denik, agintariez aurrez erabakitzea biltoki hoietako jolaslegeak; eta guztia goitik behera, esku moralista eta paternalista batekin kontrolatzea. Ez eta, gatzetxoentzako onerako dela uste izanaz ere. Eta gutxiago oraindik horrelako jokabide ez, gatzetxoentzako ez baina norberaren hobia nahi danean.

Bukatzeok ez ditugu bi ohar txo baino egiten. «Club Juvenil» haue-taz badut susmo txar bat: gatzetxoak (hain mesede ikaragarriak jaso dituztenak!), beren laguntzaile ezinteresatuen sare hertsietan ez ote diren kateatuko, arapatuak gedituko (edo sare hoietara bultzatuak izanen), grazia batek bizitza gutzirako esker-ozeko morrontza batetara ez ote dituen behartuko, alegia. Gatzetxoek (larriak askoz ere bihozpera eta molda erraxagoak izaki, iduriz) herrian egun oro sortzen diren arazo eta eginkizunetan, beren nagusien aldeko eta laguntzaile zintzo bihurtzeko arrisku bizia dute (eta badakigu dagoneko, behin baino gehiagotan horretara bortxatuak izan direla).

Dutarik gabe, egun, taldeak engainatzeko sekulan baino era eta sistema «egokiagoak» erabiltzen dira; nahiz eta azalez lehengoak baino leunagoak izan, ezin uka askoz ere efikazagoak direla. Gai honetaz sakondu nahi duenak ikus bezat Mt. 7, 15-16, eta jokabideren bat hartu nahi duenak berriz 19. bertsoa.

JOXE MENDIZABAL

EUSKAL SHWETS

Politika ala Polemika?

Joan den egunean Joxe Azurmendiren artikulu eder bat irakurri dut: «Politika eta Amorratioa». Baina politikaz askoz gehiago hitzegiten amorratioaz baino! Tamala. Gure artean politika aztarrenik ere ez bait dabil... amorratioa berriz pilala.

(Joxe: Aski huen politikaz lerro bat egin bahu; beste berrehunak amorratioari emateko).

Arrazoin zuen aspaldian Oteizak. Politika zuzentza egokirik ez dugu inoiz herri bezala lortu izandu.

Uste bai, politika egiten ari gara. Askotan «hori politika egiten ari da» entzuten dudanean «komunean egiten dena egiten ari da» erantzuteko gogoia etortzen zait.

Ideologia beharrean amorratioa daukagu.

Politika beharrean, polemika egiten dugu.

Gure borrokatxoetan itsuturik takitikek eta estratejiek (!) utopia (edo fedea) irentsi digute.

Leaderazgo ametsak askatasuna ito digu.

Ukroniak eta anakroniak pilaka egiten ditugu. Inkroniarik ez ordea!

Arrazoinak, egoerak, arazoak, politika mailak bereiztea ahaztu egin zaigu.

Joxe Azurmendik, ulertu dudanez, fenomeno honi arrazoin psikologiko batzuk aurkitu nahi lizkioke. Eta badira. Hain zuzen heziketak giza-semeari psikologia tankera bat erasten diolako, idea edo erabaki batzuk baino sakonkiago. Esan nahi nuke, adibidez, pertsona bat idealista baldin bada, hau da utopitan (hitz honek duen zentzurik onenean) sinesten badu, duen utopia erraxago aldatzen du, aldatu ohi du, utopikoak izateaz utzi baino. Esate baterako fede bat utzi eta beste bat hartu. Ez al daukagu ba majinabat marxista fededun gure inguruan? Ez a lgarra inoiz anti-dogmatikoen dogmetaz oharatu? Eta anti-konfesionalisten konfesionalismoaz?

Bai motel. Gizaldi honek gauzak aztertzeok eta bereizteko gutxi balio du. Zalantzarik gabe psiko-totalitate monolitiko batzuen pean haziak eta heziak izan garelako, nola ideologi hala etika aldetik.

Heziera horrek berak ordea arrazoin edo kausa batzuk behar ditu. Hauk egoera sozio-politiko batzuk direla bereizki Joxe Azurmendi ados egonen da noski nerekin... nik ere ba bait dakit hitz europarrak esaten.

Baina bai urrutit dagoela Europa, arraioa!

Zein Europa ordea?

Hemen hitzak neurtu beharra dago, denok amorratuak gaude eta. Inork israeldar laranjak onak direla baldin badio, juduzale dala; eta badakizu, juduzaleak «holako» alderdikoak dira. Beste bati berriz Nasser-en semearen andregai polita iduritzen bazaio arabitarzalea... baina gainera euskal taldeetxotan hamairu baldin badira arabitarzaleak, aurkitu beharko dugu bat, ez palestinarzale, ez Tripolizale... Nasser-zaile baizik dena eta talde horretan abizena erantsiko diogu. Totalitateak. Dena ona ala dena txarra!

Hurrena amorratioaz idazten duenak denok ozkaka jarri behar gintuzke. Ostikoka eta okabillkoka. Ea behingoz Santiagoren zaldiari daukan fama hori kentzen diogun! Batek «Das Kapital» botako lioke besteari burura. Besteak isopo-kolpea erantsiko lioke Gernikako arbolaren adar batez; besteek berriz igitaiez, lauburuz edo gurutzez, pedagogiaz edo linguistikaz, baina beti ere jo; elkar jo, eman egurra, erantsi. Nahiko polemika egin du gu orain arte hitzez. Borrokaren garaia etorri da... Eta hemen bai Mitxelenaren «arrazoin biologikoak» irabaziko lukeala.

Eta ez dedila arren inor eskandalizal! «Instrumentu» horiek de-

nak gure polemikatan ez direla harma bezala erabiltzen nork aitortezaidake? Nork uka lezake gurutzea orain ere, ez Erdi-oroan bakarrik, ezpataren burualdea denik?

Lehen gure herrian beldur ikaragarria zitzaion amorrari. Zakur amorratuak ozka eginez gero, pertsona ere amorratu egiten bait da... eta gero denek ozkaka, atzamarra, ostikoka, ekin.

Aizu, eta oraingo gure arteko intelektual batek ozka egiten baligu, zer? Txertorik ba ote da intelektual amorratioaren kontrarik? A, bai! Nere ustez bada bat; baina oso garestia eta alderdi hauetan saltzen ez dena: jakinduria!

Euskaldunok, nere lagun batek askotan dioenez, gutxi, pobreak eta haserrekoak omen gara. Hau bakarrik balitz! Hontaz gainerakoa da daukagun gaitzik okerrera: «Totalitismismitis», hau da gauzak eta pertsonak arrunt onak ala arrunt txarrak edo gaiztoak direla uste izatea. Ikasketa beharrean, epaiketa egitea. Sinestea, aztertu beharrean.

Zergatik?

Oraindik gure kultura gazte-oroan dagoelako. Eta hau, hona nola bi gauza hautan nabari den:

1. Espezializazioa falta. Gure artean poeta denak era berean izan behar du linguista, nobelista, kritiko, kantari, antzeslari, kazetari, soziologo, ekonomilari, pedagogo, zine-kritiko, politiko, folklorista, etnologo, antropologo, semantiko, morfologo, saiera-idazle, hizlari, artikulu-idazle... eta beste gauza asko. Baina halere ez uste izan holako gizon ospetsuaren lanketa hori bukatuko denik. Galdagin zaiozue:

—Nondik ateratzen duzu hainbeste ekintzatarako behar den beta?

—A! Libre nagoenean aritzen naiz horietan. Ni apaiza bait naiz (edo medikua edo ofizialista) Euskal lanak orduz kanpora egin beharra daukat. Badakizu, ogi-bidea...

—Arraioa! Ezin da besterik esan.

Eta gainera hizketarako eta aztabaidatarako atear beharko duen denbora. Ai ama!

2. Gure idazlanak, artikuluak etab., denak postura hartzeak izaten dira, editorial kutsukoak. Eta orduan aldizkariak (eta batzuetan saiera eta liburuak) ere editorial mordo bat besterik ez dira... nahi eta nahi ez polemikoak. Hamasei-hamazazpi urteko gazteek egindako aldizkaritxoetan gertatzen den antzera.

Gainera polemika argi eta garbi egiten balitz! Bai zera! Izenik esan gabe, beti zeharka, beldurak bezala gure mini-mitotxoak apurtuko ote zaizkigun. Erdi-haroko polemika.

Bai, badakit hau dena gu onak ala gaiztoak edo txarrak garelako ez dela gertatzen. Badakit polemikiz honek arrazoin psikologikoak dituela eta azkeneko hauek arrazoin sozio-politiko eta historikoak. Baina beti ere utz dezagun Joxeren guztia Joxerena delako onartze-ari eta Xabierrena berriz Xabierrena delako zapuzteari. Kultura gaitan sinesmena mitoen aita da. Eta euskal kulturari eszeptizismo tanto batzuk falta zaizkio. Zalantzarik gabe intelektual eta egiazko leader taldea falta zaioelako.

Baina azkenik ni neu ere beste guztiak kritikatzan ari naiz, erre-medioa emari beharrean. Hona hemen ordea ene ukendua: Euskal Herrian talde asko dagoenez gero —taldeetxoak berriz pilaka— ni beste talde berri bat sortzeko asmotan nabil: «Inoren taldekoak ez garenon taldea». Eta neuk diotsuet, «aita sortzaile» bezala, talde hau behar haina hazitzen denean, orduan garaitua izanen dugula «totalitismismitis» hori.

GORKA TRINTXERPE

ZERUKO ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA
ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).
Donostian: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasunetako errietan	350 pezeta
Atzerrietako besterrietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez galdetu

Salmetan (ale bakoitza) 7 pezeta

Irarkola:
«Gráficas Navasal»
A. Adoain, 1 IRUIREA
D. L.: NA. 80-1963

EGUN EGUNEKO

Zabalak izan behar omen dugu...

Dena esateko eta egiteko ahalmenik dutenekin hitze-gin...

Baldintza objetiboaz baliatzen diren eritzizaleei entzun...

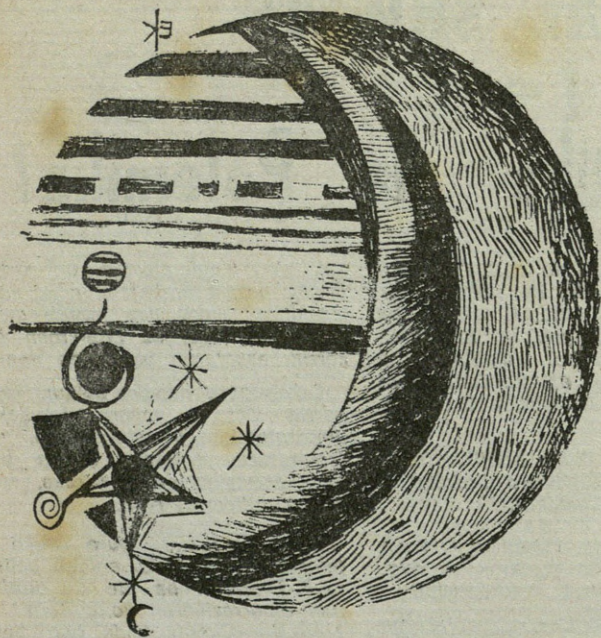
Ez, jaunok, ez; aski ongi dakigu zera: demokraziarik ez dagoen toki batean «demokrazia» jokatzeko, demagogia egitea dela. Eta besterik ez.

HARANZABAL

Gure arteko axeriak

Gizarte honen eta konkretuki gure Herriko arazo guztiz sakonen artean badugu beste zenbait problema, askoz ere apalagoak, humilagoak; halaz ere, ez erabat ahaztu ditzakegun hainako garrantzirik gabekoak. Hauetako bat, gure herrietako gatzetxoentzako arazoak; eta bereiziki beren jolasbideak; edo

hobeto, beren inungo jolasbide eta dibertsio-biderik eza. Izan ere, egun, gatzetxoak erabat abandonaturik, bazterturik ditugu gure hel-lan, heziketa eta beste sailak oraingoz alde batera utzita, hel dizagun jolasbideen alorrari. Ikusten dugun bezala guzti-guztia helduok eta helduontzako muntatua

BARANDIARANEN OMENEZ

Guztiok dakigunez, eratzten ari dira Ataunen Jose Migel Barandiaran jaunaren omenaldiko saioak. Hona hemen bigarren aste honetako programa:

Ekainaren 18an, San Gregorio hauzoko Elkizan bertan eta arratsaldeko 8,30etan, Andoni Lekuona Baserria gaur delako gaiaz mintzatuko da.

Ekainaren 19an, toki eta ordu beretan, Jesus Altunak Euskal Lehen Gizona gaiari dagozkioken xehetasunak azalduko ditu.

Biharamunean, ekainaren 20an, gaueko 9,30etan, eta San Martin hauzoko Altzanipe zelaian, zenbait euskal kantariren aurkezpena: Benito Lertxundi, Lupe, Eneko Labegerie, Mikel Labegerie, Jon Enbeita, Mikel Laboa, Manex Pagola, Xabier Lere, Lurdes Iriondo, Gorka Knörr, "Oskarbi", Jose Mari Zabala, Arze anaiak, Oria anaiak, "Sakabi" eta "Egañazpi".

Ekainaren 21ean, Korpus egunez, omenaldi honetako Jai Nagusia. Goizean goiz, txalaparta, Iturengo "Zanpantzarra", trikitixa eta txistulariak. Ondoren kalejira eta 10,30etan, Herri Meza. 12etan, Txistularien iharduna Altzanipeko zelaian.

Arratsaldeko 5,30etan, Altzanipeko zelaian bertan, "Argia", "Bolantak", "Gasteiz", "Larraiza", "Muskilda", "Yurreta" eta "Bizi nahi" dantza taldeen saioak. Jaialdi honen barruan oroi-garri bat eskainiko zaio Barandiaran jaunari Euskal Herri guztiaren izenean.

Aste honetan ere irekirik jarraituko du Arkitektura Erakusketak, bai eta Euskal Liburu eta Disku Azokak ere. Horrez gainera, omenaldi honen barruan, JOSE MIGEL BARANDIARAN izeneko sari bat sortuko da, Euskal Kondairaren azterketa eta ikerketa lanei buruzkoa. Sari honek hurren urtean ere jarraipenik izanen du, aurtengo omenaldi honen ondorio iraunkor bezala.

ARRASATEKO IHARDUNAK

"Danok" Euskal Jakintza Taldeak eraturik, moldatuak dira datorren asterako hiru jendaurreko elkarrizketa. Gaiak interesgarriak dira guztiz, eta elkarrizketa hoitan parte hartuko dutenez, zer esanik ez. Hona hemen Arrasateko bidali diguten programa:

Ekainaren 18an, EUSKARAREN IRAKASKINTZA aztertuko da. Juan Oñativia (Irrati metodoa), Xabier Peña (zenbait esperientzia), J. J. Searreta (Estadistikak), Basterretxea (azento toniko delakoa), Patxi Altuna ("Euskara hire laguna" metodoa), Ramon Badiola ("Euskalduntzen" metodoa), Oiarzabal, Xabier Mendiguren eta Patxi Elgezabal (Udako ikastaroak), nor bere gaiaz mintzatuko dira, Imanol Laspiur moderatzaile delarik.

Ekainaren 19an, ALFABETATZE IKASALDIK izanen da aztertu beharrezko gaia. Aingeru Irigaray (Irakurgai eta historia labur), J. L. Goikoetxea (Bizkaiko esperientziak), S. Basauri (Deba ibarreko berri), I. Olarte (Urola eta inguruak), eta A. Sarriegi (Goierri alde) izanen dira hizlariak, I. Leteren zuzendaritzapean.

Ekainaren 20an, HIZKUNTZA ETA LITERATURA. Xabier Kintanar (Aurkezpena), Xalbador Garmendiak (Literatura), Jose Luis Lizundia (Geografia), Xabier Mendigurenek (Historia) eta Juan San Martinek (Euskal Arteak) osatuko dute hirugarren jendaurreko elkarrizketa. Hiru elkarrizketa hauk Udaletxean eratu dira, arratsaldeko 7tan.

Horrez gainera, Euskaltzaindiaren hileroko bilera Arrasaten bertan ospatuko da ekainaren 21ean. Goizeko 10,30etan, izan dan Euskaltzaindiaren bilera itxia, eta 12,30etan, aldez, irekia.

Bigarren bilera orokor honetan hitzaldi labur azalduko dira. Lehenik, Jose Antonio Aranak, Sebero Altube zenaren bizitza, bibliografia eta musikagintza azalduko du. Ondoren, Aita Villasante Euskaltzainburuak, Sebero Altube hizkuntzalari zen aldetik aztertuko du. Amaitzeko, Jaime Kerexetak, Juan Carlos Guerra harmarrizale bezala aipatuko du.

BESTE ZENBAIT BERRI

Oiartzungo "Intxitxu" taldeak irabazi egin du Tolosako I Antzerki Lehiaketa. Zorionak!

Garai onez aipatu genuenez, antzerki lehiaketa honetan hamaika taldek hartu zuen parte, seik gaztelaniaz eta bostek euskaraz. Gaztelaniazko baten antzerki lanak ez zuen baime-nik lortu ahal izan eta bostna geratu ziren.

Zenbait erabakiren ondoren, Iruñeko "Anaitasuna", Gasteizko "La Farandula" eta Oiartzungo "Intxitxu" izan ziren hautatuak, berriz ere nork bere lana aurkez zezan. Ondorioz, esan bezala, Oiartzungo "Intxitxu" atera da irabazle Aralar deritzan antzerki lanez.

Saria 25.000,—ptakoa, izan da, eta epai-mahaia, berriz, Antonio M. Labayan, Edelmira Ferrero, Jose Luis Angulo, Javier de Aranburu, Julio Eyara eta Estanislao Urruzola jaun-andereek osatzen zuten.

Esan bezala, ekainaren 10ean, Arraten eratu zen Peli Aldazabal zenaren omenezko idazlehiaketa. Laurogeita hamar bat gaztetxok hartu zuen parte, bi sailetan barrena. Nagu-

sitxoan sailean, 11-14 urteko artekoen artean, Elgoibarko Lurdes Peñalba atera zen irabazle. Gaztetxoagoen artean berriz, Iñaki Basauri eibartarra. Zorionak.

Datorren astean saiatuko gara idazlehiaketa honetaz berri zehatzagorik ematen, bai eta argazkiren bat edo beste azaltzen ere. Bego, oraingo, berri soila.

JAUNAREN DEIA

Mahai gainean dugu Lazkanon argitara ohi den JAUNAREN DEIA deritzan aldizkariaren 42.garren alea. Martxoko alea dugu, nahiz eta maiatzean argitara eman izan.

Azken zenbaki hau —iazko 39.garrena bezalaxe— eliz-kantei buruz azaldu zaigu. Hirurogeita hamazazpi eliz-kantak osatzen zuen iazko sorta hura. Honako honetan berriz, beste berrogeita hamar agertzen dira, eta hirugarren sortaren bat ere prestatzeko asmorik ba omen da.

Bai lehendabiziko alean eta berdintsu martxoko azken honetan ere, bi eratoko kantak bildu ohi dira. Batetik, eliz-kantak edota elizan kantatzeko bereziki burutuak. Bestetik, mezu-kantak, hau da, elizarako burutuak izan ez arren, hitzen, eren eta esan-nahien aldetik kristau zentzu bat azaltzen dutenak, egungo elizkizunetarako aukerakoak.

Bestalde, Orixe-ren metrika bere salmoetan (M. Lekuona), Orixe-ren beste salmu batzuk (I. Baztarrika), Liturgi-Abestia-ren Eragileak (R. Mendiakdua) eta Salmuen egitura jator baten billa (J. L. Plazaola) idazlanetan datza liturgiari buruzko saila.

Azkenik, ohizko Kronikak eta Liburu Berriak sailek osatzen dute 42.garren zenbaki hau.

MUNIBE

Jaso berri dugu Jesus Altunaren zuzendaritzapean Arantzadi Natura Elkartek argitara eman ohi duen MUNIBE zientzia aldizkariaren azken alea, 1973 urteko lehena, hain zuzen.

Hamarren bat lanek osatzen du azken ale hau, Jose Migel Barandiaran eta Jesus Altunaren beraren azterketak ere bertan biltzen direlarik.

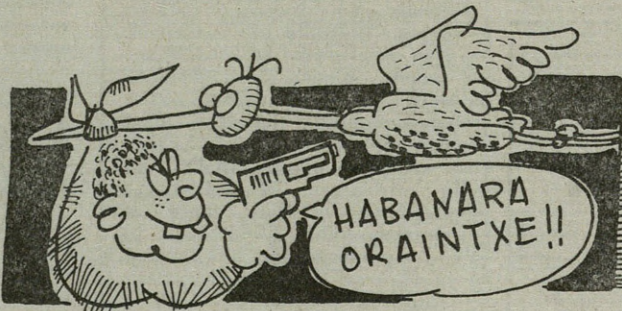
Lan sakonik eta baliotsurik bada ere, kazetariok liluratzeko gaituzten berriak aipatuz, aipa dezagun Fermin Leizaola Urbasako Eskiza zelaian inguruetan —Bretxagaina deitu lekuan— aurkitu duen iruinaria (menhir). Leizaolak dioenez, harako iruinaria zutik dago, oker samar, eta lurretik gora azaltzen den zatia 2,84 m. haina da. Karaitz zurizkoa omen, eta, itxuraz, landugabea. Idazlana zenbait irudiz eta argazkiz hornitua dator irakurleari ulertterazago dakion.

Ale honetan gainera, Arantzadi Elkartek dei bat egiten die egun dituen mila eta bostehun bazkide guztiei, nork bere neurrian diru-laguntza eskaini ditzaien, bazkide soil bezala ez zik, bai eta bazkide laguntzaile bezala ere.

Izan ere, bazkide bakoitzak 200,— ordaintzen du urteroko kuota bezala, MUNIBE aldizkaria 405,— pta. kostatzen den artean. Beraz, nahiko laguntzarik lortuko ez balitz, kuota jasotzea nahi eta nahiezko lizateke, harpidedun gazteen kaltetan. Dei horretan harpidedun berriak aipatzen ez bada ere, esan beharrik ez pozik asko hartuko dituztela. Irakurleak ikus beza.

KONTU KONTARI

Gure adiskide den Mikel Ugalde errenteriarak (bere emazteak jakina) seme bat izan du. Lehen alabatxoa zuen, orain aldez, mutikoa. Hori da, hori, gauzak ondo egin. Bonbero jaiotzerri haritz izena jarri diote. Dakigunez, aski izan da Euskal Izen-degia liburuxka erakustea beserik gabe onartzeko. Zorionak.

Jaso dugu Bartzelonatik Edorta Kortadiren postal hoi-tako bat. Betiko betiko postala, hain zuzen, Montjuich Jauregia argiz inguratutik. Egia esan zerbait orijinalago espero genuen artista bategandik.

Bartzelonan dauden euskal unibertsitateok gustora irakur-tzen omen dute gure sail kozkor hau. Bartzelonako uniberts-itarioek nahiko pazientzia dute, nonbait. Ez galdu!

Jakin dugunez, Beasainen egin omen da egundaino egin den munduko tortilarik handiena. 2.500 arrautza, 460 kilo patata, 150 litro olio, berrogei kilo kipula, 20 haina gatza eta guztiz 550 kiloko opila.

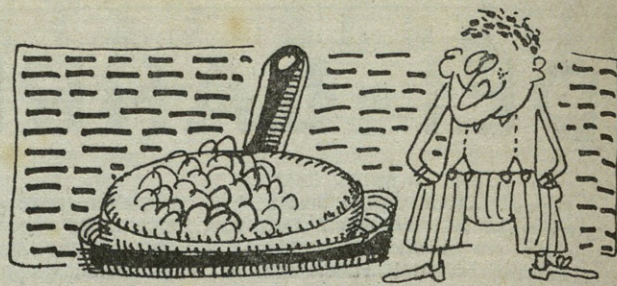
Euskaldunok "artista" batzuk gara, betidanik izan gara, gu bezalakorik ez dago, eta orain ere munduko tortilarik handiena ere guk egin dugu. Izan ere ezin zezakeen beste inork egin. Gainera, gure nortasun eta herri kontzientziaren jabe gara, beasaindarrek tortila garau hortako hogeiki kilo Ikastolako haurrentzat gorde bait dituzte. Hauk bai mutil finak!

Finagoa hala ere —arrautzarik prejitzen ez badaki ere— Jesus Oiza nafartarra, Casada deritzan herrixkan jaiotako eta gaur egun Bartzelonan bizi dena. Bere notiziak ditugu Ainge-ru Irigaray jaunari esker. Hona hemen zer dioten gure kasadarrak:

"Orain berreun urte ez dakite euskeraz nere herrian. Beraz, nere gurasoak (G. B.) etzekiten. Aspalditik Bartzelona-n bizi naiz eta dakidana nerez, ikasi dut emen. Nik egiña, guztiok egin dezakegu. Anaiak, zorioneak izan nai baduzue, euskeraz itz egin, idatzi eta bizi zaitezte. EUSKERAK biotza goratzen eta alaitzen du. Gure gogoaren askatasuna da. Onak urritasun eta asperralditik jaregiten gaitu. Euskaldunak jakifiaz elegiten duenak, bere burua zorionekotzat dauka, zorion-tasunaren iturria gure barruan delakoz.

Anaiak, halaxe da, ikertu ezazute ta hala dela ikusiko du-zue. Agur adixkideak. Jesus Oiza (Kasada-ko herrian sortua).

Hau irakurritz gero zera datorkit gogora... zein txikia den Beasaingo tortila! Eta beasaindarrek "record" zaleak azaldu zaizkigunez, postura bat eginen nieke, baietz kasedarrak eta nik 600 kilotako tortila egin, Beasaingo hori egin duten gazte guztiak euskaraz ikasi baino lehenago. Ikus ditzagun nork dituen... handiagok.

ESTIBALITZ

Mahai gainean dugu beste gutun bat. Eus-kal izen peto peto batek zer esan gura ote duen galdetzen digute. Galdera hau egiten duguna gure irakurle sutsu bat da, dagoeneko amona egina, baina neskatila zela hainbat antzerki lanetan eta euskalgintzan erakutsi zuen kementa eta gaztetasuna galdu ez duena. Beste zenbait etsi-penean murgiltzen den artean, gure amona gazte hau euskal alfabetatze taldeetan ikus ahal izan dugu, ikasle gisa lehenik eta irakasle bezala gero. Orain, oker ez banago, bietan ari da. Denok horrela bagina, gizaldi (?) arteko burrukak eta elkar ikusi ezinak leunagoak lirateke. Ez ote? Dena den, irakurleak irakur beza, hitzez hitz, harako gutun laburra:

Kaixo Amatiño!
Emakumeak eskatiak ohi gara. Nigan beintzat, egia izan behar du.

Hemen natorkizu beste mesede bat eskatuaz.

Zer nahi du esan Eztibaltz hitzak? Maritxu Lazkano, Granadako "Instituto P. Suarez"en katedratika dan nire adis-kide jakintsuak galdetu dit. Baina erantzuna... baietz Amatiño! eman!

Eskerrik asko. Agur.

Eskerrik asko zuri ere. Tira, erantzun... edonork erantzun dizaizuke. Zuzen ala oker, hori beste kontu bat da. Dena den, aipa dezagun zertxobait Eztibaltz izen horretaz. Aita Emilianok karmeldarrak badu liburu bat "Andre Mari Euskalerriko mendietan" izeneko, 1952 urtean Bilbaon argitara eman zena. Liburu honetan Euskal Herriko zenbait Andre Mariren berri ematen da, eta —zuzen nahiz oker— zenbait izenen esangura eta jatorria aipatzen da ere, Arantzazu, Begoña, Arrate, Dorleta, Koru, Uxue etab. Eztibaltz izenaz ez du batere aipatzen. Nonbait, egileak, aita Emilianok alegia, ez zekien honetaz gauza segururik.

Izan ere, kontutan izan dezagun, gaur egun ezagutzen dugun Eztibaltz Ama Birjinaren irudia XI mendekoa edo dela, eta lehenago ere bazela izen bereko elizaxoa, 962 urteko agiritan irakur dezakegunez. Auskalo ba, izen horren jatorri eta esan-nahia. Haatik, gauza jakina da, denbora batetan Eztibaltz zela Ama Birjina honen izena, sasoi batetako Arriagako Biltzar ospetsuak Estibartz izeneko irudiaren aurrean egin bait ziren. Badirudi, bestalde, euskal antz gehiago duela Estibartz-ek egungo Eztibaltz-ek baino.

Honetaz, batek baino gehiagok ihardun du izen honen esangura aztertu nahirik, hain labargarri den etimologia delakoz baliatuz, bai eta azkenean hitzaren zentzuren bat edo beste eskaini ere; gu geu inolazko iritzirik ematera ez gara ausartzen, gu baino jakintsuagoren batek arazo hau argituko digulakoan. Dena den, Mitxelena eta Kerexetaren iritziak aztergarriak lirateke.

TXIRRINDULARIAK SUKALDEAN

Mahai gainean dugu Soraluze-ko Kirol Bazkuna deritzan el-karteko Txirrindulari Taldeak zuzendu digun gutuna. Uztaile-ren 31an. Gipuzkoako Txirrindulari Afizionatuen Txapelke-ta Soraluzen bertan eratzeko dela eta, Kirol Bazkun hau kon-tu kontari datorkigu diru-laguntza eskatuz, eta dotore eska-tu ere, ematen bera baletor bezala. Kontu izan gainera, hon-elako gertaerarik ez dela edozein astelehen buru zuritan Pla-zentzian eratzten, eta plazentziatarrak ohartu dira dagoeneko horrelako gertakizunak duen garrantziak:

"Arrokeri piskatekin bada ere esango degu txapelketa au, Gipuzkoa osokoa, ez dala edozeinen eskuetan uzten. Bear da etxeratze indar eta trebetasuna itxura adieraztea. Ori, ur-tien puruan, ondo ikusi dute Soraluzeko Kirol Bazkunaren kondaira aztertuz, eta gure erritxoaren lanerako gogoia no-lakoa dan ikusirik, sukaldean degu".

Sukaldean dute beraz plazentziatar adiskideek aurtengo Gi-puzkoako Txirrindulari Txapelketa. Europako zubirik baka-nena —parking eta guztikoa— zutela bagenekien, tamaina ho-rretako sukalerik ez, ordea. Dena den, hasi bitez oraingo plazentziatarrak bidea konpontzen, erroberatarako ere ez du-te aterako bestela, eta gainera, "Obras Publicas" delakoaren zain badaude, txirrindulari sufrutuek ez dute ahal izanen "Gila" ren tabernatik atera ere.

HOIEK ERE

Oraindik egiten da gauza merkerik. Bai ho-rixe! Eta ez pentsa Cuban edo Zambian, ez, hementxe bertan, Euskal Herrian, Gipuzkoan, Eibarren alegia.

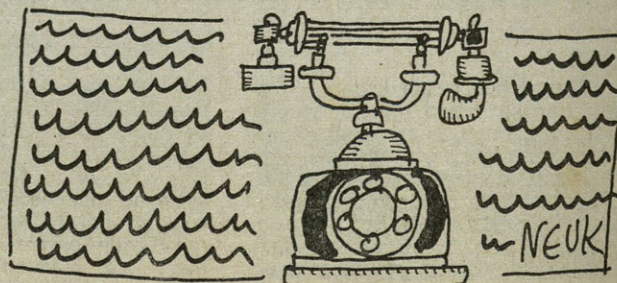
Merke, esan dugu. Zuk esan irakurle, "infladorea" zor-tzi pesetatan. Bai merke gero! Eta ez pentsa afarietakoak di-renik, ez, ez, urrezko letrekin eta puztu (?) egiten duteneta-rikoak gainera. Nork eskaini dezake merkeago?

Honako puzgailu hauk egiten dituen tailarrari "Heta" de-ritzate. Hauxe izena. Entzutez guti balitz, zer esanik ez ida-tziz. Baina ez gatoz inolazko zabalkunderik egiteko asmotan, gertatua omen den ipuintxo bat kontatu gurarik baizik.

Itxura denez (eta itxurarik ez bada ere berdin), lantegi honetako zenbait agiri eta dokumentu Eibarko Polizia Bule-goan zen, arazoren bat edo beste zela eta. Polizia gazteren bat ere tartean omen zen, etorri berria, nonbait. Tramitazioa amaitua zela eta, Komisario Nagusiak esan omen zion gaz-teari:

—Hots egin zaiezu Hetakoei telefonoz, arazoa egina dute eta, agiriaren bila etor daitezten.

—Baina —ikaraz harturik— "hoiek" telefonorik ere ba ahal dute?

Ezkertarren gorabeherak Frantzian

Irakurleak ongi dakienez, Hegoaldean ezkerdar ageririk ez da, eta oraingo ezin izan daiteke.

Hori dela-eta, izkutuan eta hitzerdika ari diren ezkertarren arteko gorabeherak, oso ilun daude. Eta ideijulpe horretan aisa lerratzen da asko elkarren eskomikura.

Kapitalismoaren barruko askatasunak funtsean zer diren berriro salatu beharrik gabe ere argiago gertatzen dira joeren arteko eztabaidak eta liskarrak Frantzian, esate baterako, Z. ARGIA argitaratzen den herrialdean baino.

CFDT eta CGT sindikatoek orain Frantzian daukaten eztabaida, horretara liferentzia sakon eta zabalen oihartzuna delako, eredutzat har gaitake, eta argi iturri bikain gerta dakiguke.

—o0o—

CGT sindikatoa PCF (=Frantses Komunista Alderdia)ren inguruan jo-latu ohi da; eta honen «adar sindikala» dela esaten da.

CFDT delakoa, berriz bere buruz bezala ari da eskuarki; eta, estratejiaren edo ideien mailan PS (=Sozialista Alderdia) edo PSU (=Sozialista Alderdi Batua)ren antzera mintzatzen badira haren zuzendariak, ez dago inolako morrointasunik. CFDT sindikatoa ez da inoren «adar sindikala».

Desberdintasun honetxe sortu du, hain zuzen, bi frantses sindikato nagusien arteko azken eztabaida bizia. Edmond Maire CFDT-aren izenean mintzatuz, PCF-arekiko CGT-aren morrointasuna salatzen du; eta, oportet, alokairu-kontuetan eta gainerako arazoetan, CGT-a PCF-aren aginduez areago arduratzen dela esan du, lan-arazo zehatzek ikutzen dituzten langileen mementoko nahiaz eta beharrez baino.

«Beti ere badago —esan du Mairek— eta zalantzan jar ezin daitekeen eran, hizkeraz, ageripideaz eta jokabideaz, bateratasun eta kidetasun osoa eta etengabea CGT-aren eta PCF-aren artean».

Edmond Mairek eta honen lagunek ez dute CGT-aren menpetasun hori onartzen: nahiz sindikalismoaren polizitatea beharrezkotzat jo (politikatik at egin nahi den sindikalismoa, kapitalismoaren jokoan suntsitzen baita) Mairek eta CFDT-ak «eskuak libro» atxiki nahi dituzte. Langileria, gonbarazio baterako, langile-burruken mundutasuna eta batasuna direla-eta, ez zaio beti komeni «kanpoko» arrazoi politiko ilunengatik opor bat, eman dezagun, ez egitea. Politika-gizonen akatsak eta maniobraren beharrez ezagunak direlako.

Urrunago joan da Maire, dena dela; eta Maiatzaren 30an irakurriko duen bere Txostenean, «kapitalismoaz, sozialismoaz eta sozialismo-rako bidez, CGT eta CFDT-aren artean DESBERDINTASUN FUNTSEZ-KOAK daudela» aitortu du garbiki.

—o0o—

CGT-aren izenean gordinki mintzatu da handik gutxitara Georges Séguy: «Horra hor gezur zaharra berriz ere gailen: alegia, CGT-a P.C.-aren menpean mogitzen dela... «La Nation» (gaullista) eta «Le Figaro» (eskuindarra) aldizkariak aisa har dezakete beren lepora Txosten horren atal asko... Autojestiozko sozialismoa, bestetik, CFDT-ak haizetara barreiatuz, joko kaltegarri bat egiten du; «autojestio» hitz horren atzean ideia ilun eta funsgabe asko dagoelako».

Hots, gauza ezaguna da Marx-ek eta marxistek federalismoaz eta behetik gorako joerez duten mesfidantza. Kapitalismoaren menpeko langileak, diote, berez burgesa izan nahi du; eta burges ideietan zehar murgilduta bizi delako, kanpotik eta goitik (PC-tik) eman behar zaio burgeskeriari nagusitzeko teori-indarra. Marxistek ez dute herria sobera entzuten («las ideas dominantes en una sociedad son las ideas de la clase dominante»), eta ezin entzun dezakete. Marx behar dute entzun. Gisa zaie hau, herria alienaturik dagoelako. Gauza bera sindikatoan. Zergatik uka? CGT-aren jokabidea marxismo-leninismoaren ondorio bat da. «Il faut avoir le courage de ses opinions» esan ohi da frantsesez.

«L'état de lutte de la classe ouvrière, son activité ECONOMIQUE et son activité POLITIQUE, sont inséparablement liées» (Marx, Critique du Programa de Gotha).

Eta Leninek ere bide beretik: «Dans les pays de liberté politique, la différence entre l'organisation syndicale et l'organisation politique est parfaitement claire... Les rapports entre les deux peuvent être plus ou moins étroits, complexes, etc...». Eta argitzapen gisa, ohar hau egiten: «Ils doivent être à notre avis LE PLUS ETROITS ET LE MOINS COMPLEXES POSSIBLE» (Lenin, Que faire, 126 orr.)

Séguy ukatu egin du, ordea; eta CGT-a PCF-arekin loturik doala esatea «antikomunismo-tzat jo du. Zergatik?»

—o0o—

CFDT-aren Zuzendaritzak ez du bere arrapostua batere luzatu: «CFDT osoak batera CGT eta PCF-aren jokabideen artean FUNTSEZ-KO BATASUNA aurkiturik, esan egin behar du. Baina gure jokabide hau antikomunismotzat joaz, eta eskuindarren jokoaren egiten dugula salatuz, gauza bat baizik ez du oihukatzen CGT-ak: bere ustez ez dagoela egia bakar bat baizik: berea. Iritzi hauxe ontzat ematen ez duena, ETSAIAREN ALDERDIAN omen dago, besterik gabe eta ezin bestean. Idela hori eta CFDT-arena guztiz daude elkarretarik urrun; zeren-eta gure ustez ezkerrearen eta sozialista indarren batasunak, hain zuzen, JOERA DESBERDINEN aitorra, aintzakotzat hartzea eta denekiko errespetua baititu oinarri».

—o0o—

CFDT-aren XXXVI. Biltzar Nagusia, horrela, bi sindikalen arteko desberdintasun eta eztabaida giroan irekiko da etzi Nantes-en.

Sozialista ezkerre, hitz batez, zatiturik dago Frantzian. Alde batek CGT eta PCF daude, komunismak alegia; eta bestetik, «grosso modo» jakina, CFDT sindikatoa eta PS/PSU sozialista alderdiak. Erdibiketa hau, bestalde, ez da Frantzian bakarrik gertatzen.

Beti bezain nabarmenki, beraz, bi taldetan zatiturik agertzen da ezkerre. Batean komunistak eta antzekoak daude: marxismo-leninismoa gidari, ideietan batasuna, zentralismoa ekonomian eta politikan; eta bestean gainerakoak: ekonomian sozialismoa eta politikan pluralismoa (joera desberdinak ontzat), federalismoa, eta maila guztietan autogestioa gidari (eta ez Partidu bakarra).

Gure artean berezketak horixe gertatzea, beraz, EZ DA BATERE HARRIGARRIA; eta zentzurik ez du gure arteko desberdintasunak erdal jukutrien eta azpikerien frutu gisa BETI azaldu nahiak.

—o0o—

Gure artean mila maniobra, mal-muzkeria eta zikinkeria dagoela gauza segurua da; baina gure artean, era berean, marxista-leninistek osatua multzo bat, eta «socialistes au-

to-gestionnaires» edo «socialista humanista» delakoek osatua beste multzo bat, piskanaka oratzen ari direla, bestea bezain segurua da.

Gure arteko istiluak aztertzean, beraz, hau guztia behar da kontutan hartu. Sozialista bakoitzak, Frantzian, Japonen, Chilen eta Breñan bezala, bere hautua egin behar du ausarki; eta gero, bigarren taldekoa baldin bada bederen, beste taldekoen BESTETASUN FUNTSEZ-KOAK onartu ondoren (eta honen arabera jokatzuz) aztertu eta borobildu behar du bere bidea geroari buruz.

—o0o—

CFDT-a beraz, ez da batere «antikomunismoan» ari, ene ustez: kapitalismoaren kontrako burrukan eskuz esku ari da egunero. CGT-arekin. Baina CFDT-a bere buruaren jabe da.

Honetatik heldu da, bere Agirian C.E.D.T.-ko zuzendariak dioten bezala, komunistek beren bidea baizik ez onartzetik, besteak «etsaien jokoan ari» ikusi beharra. Mundua GUZTIAN (eta honen kakoa marxismo-leninismoan datza, eta ez mar-

xisten izakeran) PC-aren aginduek betetzen ez dituen «pequeño burgues» da.

Itsukeria honek ondorio txiki larriak izan ditzake halako batez; ezen ahal izanen gero (aginteraz gero, alegia) «sozialismoaren zerbitzutan» burgeskeriaren azarnak ere eruzi behar baitira, eta «klase-etsaiaren jokoan ari» direnak isilarazi... Hala izan da orain arte: egia BAKAR BAT izanik, alderdi BAKAR BAT eta sindikato BAKAR BAT aski. Marxista-leninistena, jakina!

Alderantziz ada gauza bera, eta hau oso inportantea da.

Mundua zuri beltz ikusten delarik, badago besterik; ezen NOR EZ DA gaur Frantzian «antikomunismoan» ari, PC-ren ustez? PC-aren erabakiak eta proposamenduak BETETZEN DITUENA.

Ezagupide ezin funtsezkoago hau gidari, eta «otsoak otsokirik jaten ez duela» kontutan hartuta, argi argitsua izan dezakete gure ilunpe zailen argi bila etsiturik ari direnek.

LARRESORO

C.E.D.T.-ren 36-garren Biltzarra

ERAKUNDEAREN ALDE

Lau urte igaro dira iraultza berriaren lehen agerpenak Parisen zabaldu zirenetik. Iraultza gogo berri horrek zalantzan jarri zituen langileria erakunde eta jokabide zaharrak.

Gerra ondorenean, ezkerreko Alderdiak eta Sindikatoak kapitalismoaren sareetan erori omen dira eta honen aurrerapenaren gupil egoiak bihurtu. Hori artean C.F.D.T. izan da ekintza berriei eta kezka berriei erantzun nahirik gehien bat saiatu den erakundea. Berak giroan jarri ditu «autogestion» hitza eta baita ere aske utzi ditu bere eragileak errebindikazio «cualitativo»-ak era zitzaten eta molde berriko ekintzak frogatu.

Aurreko Biltzarrean Sozialismo-runtz abiatzeko, Erakundeak hartu behar zituen bideak aztertu zituelarik, esperantza handia zegoen horaingo honetan ere politika orokor baten hildotatik azterketak joango zirelakoan. Gauzak, ordea, ez dira hala izan. Erakundea zaintzea eta ezker ezkerrekoen zipristinetatik busti gabe gelditzea izan dira azken Biltzar Nagusi honetako elburuak. Beraz, erakundearen zuzendarien elburuak bete egin dira.

Jokabide hau sindikatoen eginkizuna eta elkartzeko politikoen arazoa aztertzekoan argi nabarmendu da.

LANTEGI BORROKAZ

E. Maire idazkari nagusiak esan duenez langile organizatuak izan dira, eta dira, langile borroka eraman dituztenak eta hoiek dira ekintzak eta elkarizketak zuzendu behar dituztenak. Langile organizatu hoiek sindikalistak berak dira. Hori besterik ez da horainartean sindikato zaharrenak esan dutena.

Hala ere C.F.D.T. izeneko erakundeak beste era bateko jokabide bat frogatzen ari zen. Jokabide berri horretan langileen Batzar Nagusia zen azkeneko erabakia hartu behar zuena. Sindikalistek informazio zehatza eta ekintzarako bideak proposatzen ahalagindu behar zuten. Jokabide horretan sindikalismoak bere eginkizuna betetzen zuen eta bide batez langileen tarte hartzea bikoainagoa egiten zen.

Baina, non bukatze nda sindikatoaren eginkizuna eta non hasten da langileen batzar nagusiarena? Nola eratu langileak berak izendatutako huelga-batzordea? Galdera hauek ez dira egin Biltzar Nagusi honetan eta gauza hoiei zeharka emandako erantzunak delegaduak lantegietan

emandako borrokan aipamenik egin gabe agertu dira.

Lantegi batean larrialdi bat sortzen denean langileen batzar nagusiak huelga-batzorde bat aukeratzen duenean, sindikato sekzioaren ahalmena galtzeko arriskua ikusi dute C.F.D.T.-ko zuzendari taldeak. Horretarako troskisten teoria agertu dute; «Izan ere nola esango dugu, troskistekin batera, sindikatoak atzerakoia gerala eta gure eginkizuna galdut egiten dela langile masak arazoak bere eskuetan hartzen duenean... Utikan horrelako txorakeririk!»

Egia da huelga-batzorde bat talde ameslari baten esku erori daitekeela baina horrek ez zuen galerazi behar sindikal sekzio bat eta langileak zuzenean aukeratutako batzorde baten artean sortu leizken gorabeherak bildurrik gabe aztertzeko. Sindikaturik gabe daudenak ugari direlarik, berak izaten dira batzordeak zuzen zuzenean aukeratzen dituztenak eta sindikalistek hoiek denak baztertzeko badituzte errexago joango dira iraultza utopikoen amets sailak.

Arazoak bere arriskua badu. Sindikalista batek esaten zuen bezala ez dago «cheque» zuri bat sindikal sekzioari ematerik eta hoiaren eskuetan zuzenketa osoa utzerik. Lanaren erakundea jerarki utsez beterik dago. Eskolak, familiak eta herri aginteak jerarki horretaz jantzirik dauden bezala. Guk huelga askotan demokrazi bide berria aukeratu dugu eta langile jaso dute sindikatoaren txartela lehen aldiz. Zergatik, beraz, bide hau aukeratu dugunok gure Erakundea puskatzen ari gerala esan da.

Ez dago bestetik, langile guziak sindikatu sartuko direla pentsatzerik. Hala ere, Sindikatoaren Biltzar Nagusi honetara beste jokabide bat nagusitu da. Lantegi batean Batzarrera prestatzen omen diren langileak sindikato laguntzaileak izaten omen dira eta delegaduen asmoak onartzen dituztenak ez omen dira delegaduak bakarrik izaten baizik eta laguntzaile guziak.

C.F.D.T.-ren elburua ez da «vanguardista» bat eratzea, langile denak Erakundearen sartzea baizik. Hala, erakunde barruan eziko da langilea gizarte berri bat eraikitzeko. Bide honek ez du ados egoterik Frantziako ezkerreko azkeneko auteskundetarako aurkeztu duen egitarau bat horrek.

Baina C.F.D.T.-k politikoki sailari emandako erantzuna beste bate baterako utziko da.

IZA

Edmond Maire jauna Nantes-en

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerki Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira joan
etorriak

Baserriaren alde

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

Eliza kultur-kolonialista nafarroan?

Artikulu honen izenburua, "EL ESTADO ACTUAL DEL VASCUENCE EN NAVARRA" Jose Maria SANCHEZ CARRIONen liburua irakurri eta gero etorri zait burura. Baliteke izenburua nahiko absolutua izatea, baina benetazkoa da. SANCHEZ CARRIONek berebiziko lan baliotsua egin du herri-herri hiru hilabetez Nafarroa zaharreko euskal herrietan zehar ibilliaz. Liburua irakurritz gero animoa deseginik gelditzen da XX mendeko euskeraren herio gogor eta penagarria ikusiaz.

Nafarroa ez da ezezio bat Euskalerrian gure hizkuntzaren atzerakada lastimagarri honetan. Baina bertako atzerakada negargarria da. 120 urte hauetan 250 herrixkak baino gehiagok galdu dute euskera. Euskal dialekto meridionala (behekoa zeharo galdu da, hots, AOIZ eta Iruñeko goi eta behe-inguruetan zabaltzen zen euskalki apartekoa. Printze BONAPARTEK 1868an eginiko euskeraren mapa begiratzea aski da hori tajuz konprenitzeko.

Herri xehea, oraindik orain, 1970ean (ordukoa da enquesta) euskera galtzen ari da zenbait herri eta ibarretan. Nafarroan euskeraren ofizialtasun-ezak erakarri dituen konplejo-mordoak benetan kaltegarriak dira. Gaur egun euskera galtzea kultura-ezaren faktore bat da! Jauntxo eta goi-burgesiaren erruz herrian euskeraren konplejoa sarturik dago; herrixka galduetan esan nai dut, Gipuzkoan eta Bizkaian konpleju horien indarra ahulagoa baita.

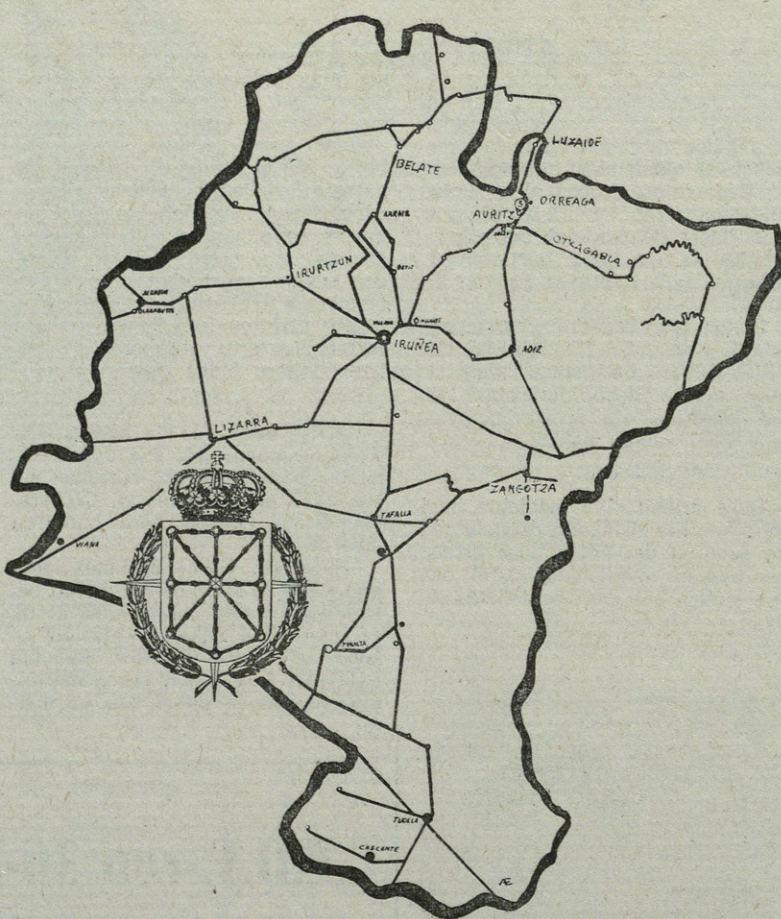
ELIZARI DAGOKIONEZ

Enquesta soziologikoak atzerakadaren mota askotakoak erruak dakartza. Egia da arazo honetan elementurik benetakoena euskeraren ofizialgabetasuna dela, hau da, euskerari egiten zaien bidegabeko marjinalazioa. Euskalerriko funtzionarioak gehienetan erdaldunak dira, hots maisua, sekretario, zibillak, etabarrak. Hauek, normalki, eukeraren arabera arbuioa, ezin ikusia eta mespretxua azaldu dute. Erlatiboki harturik, hori konprenitzen dudak faktore bat da. Baina zer esan elizari dagokionez? Sanchez Carrionen liburuan orri askotan ez da azaltzen elizaganako, hobeto esan, elizgizon batzuenaganako eskerrona eta estima baizik euskera salbatzearen egin dituen lan ederrengatik. Egia esateko iparraldeko zenbait herrietan apaiza izan da euskeraren bizi-faktore hutsa edo onena; hori dudarik gabe. Exenplu batzuk ematen ditut: Urdiaín, Oskoz, Gorriti, Muzkiz, Baztango apaiz meritagarri batzuk, etab. Liturgia euskeraz jarri duten apaizak zenbait herriariko "jauntxo"ek amaika borroka egin diete herriaren hizkuntza kristauki zapuztu zezaten.

Bainan beste zenbait lekutan egoera guztiz desberdina da eta eskandalagarria. Apaiza herri batzutan ez da "jauntxo" ta goi-burgesiaren elementu erdarazale bat baino. Ez dugu konprenitzen euskeraren marjinalazioa liturgian. Ez dugu konprenitzen euskal izkeradunak dituen herrietan nolatan ez dagoen euskal mezarik, euskal dotrinarik, edo eta meza bilingüerik.

Aspaldidanik Arturo CAMPION famatuak salatu zituen Nafarroako Eliza eta apaiz jaunak, gauekik ehundaka herriaren euskera elizatik kanpora bota zutelako. Apaizaren prestijioa eta itzala guztizkoia da oraindik Nafarroan. Apaizak euskera baztertu zuela pulpitudik ikustean, herri geldo eta akonplejatu hark zapuztu egin zuen bere hizkuntza; amorratzen hasi. Zernolako pentsabide konziliarretan konpon daiteke honelako jokabide okerra?

Baliteke norbaitek esatea, herriak berak ez duela euskera liturgian entzun nahi. Nik erantzuten dut, herri hori lehendik zuenatik eta herriko burgesia eta funtzionarioengatik gaisotuta dagoela, akonplejatu; zuen artean erdera egin duzue, eta Euskalerriaren erdal funtzionarioak datozelako gure protestarik gabe. Gure pulpitudetik Vietnam eta Biafraren alde hitzegiten dugu; geure euskeraren herioaz ordea, isildu egin ohi gera...

DATO BATZUK

Enquestak zeharki konkretizatzen ditu euskeraren alde eta kontrako faktoreak. Gaur egun euskera ez daiteke salba goikoen laguntzarik gabe; familiara mugatuta ito egiten da prentsa ta telebista erdaldunekin. Herrian apaizak asko egin dezake; bai Gipuzkoan eta bai Bizkaian, normalki, apaizek egiten duten bezala.

Nafarroan euskerari elizan prestijioa falta zaio, benetako ofizialtasunik izan ez duelako. Gotzaien aukeramenetan ez da kontuan hartzen euskal faktorea; pastoralak erdera hutsean argitaratzen dira; fede-programaketa erdaradunentzat ideiatutik dago ia osoro. Okerrago oraindik, izan dira apaizak moletatuak euskera elizan sartu nahi izan dutelako. Gero ikusiko dugunez, 25en bat herri eta herrixkak gaur egun erdera hutsean dute liturgia, nahiz eta herri horietan bai herri gehienak, bai herriko gizon larrienak euskeradunak izan. Honelakoxea da euskeraren egoera Sanchez Carrionen enquestan.

Liburuak argiro eta konkretuki ematen du 1970ean liturgia erderaz zuten herri euskeradun eta erdi-euskeradunen zerrenda. Entzun dudanez herri batzutan zerbait aldatu da egoera, baina ezer gutxi zorritzarrez.

S. Carrionek dienez ODIETA, ATEZ, GULINA ibarretan badira euskera dakiten multzo txikiak; herri hauetan aspaldidanik elizak euskera liturgiatic bota egin zuen. Ez zen ezagutu bilingüismoaren egia.

Bainan penagarriagoa da BARRANKA, BURUNDA, eta batez ere ULTZAMAKO ibarretan gertatzen dana. Hauetako herri batzutan apaiza faktore kolonialista bat da; maisuak bezala Euskalerria erderizatzeke jarriak. Ikus ditzagun datuak:

1) LANZ eta ARIZU herrietan 35-40 urtetik gorakoek ba omen dakite euskeraz. Orain dela 25en bat urte erdera bakarrik egin du apaizak pulpitudan. Zaharrek eta gizon larriek ez al dute eskubiderik entzuteko (gaur bertan) euskera elizan?

2) Imozko ibarrean Eraso herriaren kasua nabarmena da. Bertan famili erdiek euskeraz dakite, orain urte batzuk denek. Apaizak aspaldidanik erdera hutsean egiten ditu elizkizunak.

3) Larraungo ibarrean, Mugirok, apaizaren jokabide kolonialista berbera sufritzen du. Larraun (Lekunberri izan ezik) ia erabat

ibar euskeradun da Mugiron apaizak beti erderaz egin omen die baserriarrei; ez dakit zergatik, berak euskeraz ez zekiela ala euskera gutxitat zuelako. Herria erdaldunduz etorri da, apaizak euskerarekiko sortu duen psikosia negatiboagatik noski. Gaur egun 20 urtetik gorakoetan euskera entzuten da herriko gehienetan. Elizak alda beza egoera hau.

40 ULTZAMAKO IBARRA. Ibar honetako jokabidea oraindik okerragoa da. Ibar honetan oraindik euskaldun huts jarraitzen duten herriak badira (Auzo, Elzaburu); gero erdi-euskeradun direnak asko dira: Iraizoz, Juarbe, Gendulain, Arraiza, Alkoz, Zenoz, Illarregi, Elso, etab. Hauetan larriek, euskera normalki dakite, umetan galdugoa dago. Ibar guztian ez dago ikastolarik. Euskeraren bizitza nabarmena zen oraindik 15 urte herri gehienetan. Apaizek harrigarriko mirakuluz 1970ean erdera hutsean egiten zuten herri hauetan. Jokabide hau kolonialista da eta lehenbait lehen aldatu behar da egoera hau.

5) BARRANKA Ibar luzean egoera desberdinagoa da; hemen badira apaiz jatorrak euskerari eutsi diotenak, herriko "jauntxo" batzuk bezala erdal propagandista izan ez direnak. Baina enquestan ageri denez, erderak bere ziria sakonki sartu duen herrietan liturgia erderaz ezarrita dago, euskal minoriak abandonaturik. Herri horiek, enquestan, hautxek dira: Iturmendi, Bakaikoa, etab. Elizan ez da mezarik euskeraz, edo erdi euskeraz. Artzaiek bide errazari jarraitu diote. Irañeta herriaz hau dio Sanchez Carrionek: "Hay en fin factores más localizados. Muchas localidades han perdido el vascuence porque durante años el sermón y la catequesis han sido exclusivamente en castellano. Irañeta, por ejemplo, en el valle Arakil".

ERANTZUNAK ETA SOLUZIOBIDEAK

Datu hauen azalpenak soluziobide bat eskatzen du. Espainian euskerak ofizialki halako marjinalazio bat jasaten du. Edozein hizkera prentsa, telebista eta eskolatik marjinalatzen heriotzarako epaituta gelditzen da sozial giro egokia falta zailakoa. Euskeraren kontra konplejuak biziki jarduten du euskaldun baserriarretan, eta batez ere, monolingüista kulturagabeen. Bere hizkuntza eskolatik kanpo, prentsatik zapuztuta ikustean sujetuan halako behe-psikosia sartzen da erreazio-indarrik ez bada. Elizak liturgiaren bidez eman dizaiok ofizialtasun-itzura bat euskerari. Hori

JAUN EGUZKITZARI OHARRAK

EUSKAL HERRI BATZUEN KENKAGAITOIA

Z. ARGIA aldizkariaren 533 numeroan, Andolin Eguzkitza izenekoaren artikulu interesgarri bat irakurri dugu. «EUSKARA NAFARROAN» gaiari buruz. Sanchez Carrion granadinoikaslre iaioaren inkesta-liburua segitzen du, erdaraz hunek (El estado actual del Vascuence en Navarra, 1970) gaia bera, Institución Príncipe de Viana-n sakonki azaldua.

Nik obra mamitsu horri kritikatzu bat egin nion Diario de Navarra erdaraz (24-IX-72), merezi dituen laudorioak eginez. Zenbait dato eta zehetasun, bestalde, enietuen nik berdin artuak. Morales de Rada koronela zenak ere MUNIBE aldizkarian (1-II-63), lan jakintsu eta zehatz bat argitaratu zuen «De Re Vasconica» izenburuarekin, nere 1935 urteko datoei berbizkaratuz («Estado lingüístico de Navarra» EUSKERA-1956).

Bi lan horiek ezagun behar dirala nago, Nafarroako euskeraren gaurko egoera zehazki markatzeko. Baina hala ere, Sanchez Carrion-en zehetasun batzu ezditu Eguzkitza jaunak guk bezala taxutzen. Den baino beltzago ikusi duela euskara Nafarroan uste dugu, eta ikusmoide hunek ez duela izkuntza eroria, altxatzeko bidean lagunduko, iduri zaigu; etsituko baizik. Z. ARGIA-n eman zuen herri batzuen egoera aipatuko dugu, irakurleak Sanchez Carrion-en eta Morales de Rada-ren datoei kontrastatu detzan.

Bainan lehenago jaun horri esanen diot, nere 1935 urteko inkesta markatzen nituen VII sailak, gero ondotik, V-etan laburtu nituela, Morales de Rada jaunak bere lan ederrean (sariztatua izana) oharmentzen zuen bezala uxen.

Nere sailak beraz, 5 gelditu ziran; leheneko IV gurpo edo saila, VII-garrenean sartu nuen eta V saila VI-garrenean; txoilik geldituz I-II-III-VI eta VII garrenak.

—oOo—

Burunda-ko bazterretik asiz (Zaraitzu aldera), BAKAIKOA herrian ez-tago oraino euskara galduta, artikuloan irakurtzen den bezala; 50 urtekoak usatzen dutela dio Carrion-ek, eta zerbait, 40 urtekoek ere. Larraun-MUGIRO herrian txarto bai (artikulistak xarto), baina hala ere 30 urtekoak gorakoek euskeraz egiten dute.

Uhizin —ondo— dagoela dio Eguzkitzak eta Carrion-ek apezaren leia laudatzen du goratik; asko poztzen gara, guk arront bestela uste baiginen.

Araiz-ATALLON oso xarto dagoela dio (txarto esan nahi du); baina 35 urtekoak goiti, auskaraz ari dira egun. Zerrenda hau ondo jarraitzeko, mapa bat beharrezkoa da.

Sakana-IRANETAN txarto dago bai, baina oraino bizirik, eta sendabiderik kausi litake, 35 urtekoak goiti usatzen baidute. Morales de Rada-ko 1961 urtean, 30 urteko denek usatzen zutela dio; eta aurrek etzekitela.

BERTIZARANA-n (ez Bertizeko aranana), NARBARTEN % tik 70-ak euskeraz ari dira; 1961 urtean aurrek ere usatzen zuten. OIEREGI-n % tik 45-ek usatzen dute (ez dago beraz oso txarto); besteek erderaz.

Bortziri-ko (ez Bost-hiriak) Bera-n, oraino bizi da; karrikan % tik 20-ek egiten dute eta baserrietakoek, denek.

Anue-LANTZ-en, 50 urtez gorakoek usatzen dute; 1961 urtean, 30-koek bazakitela, dio Morales-ek. ARIZU-n ez da osotora galdu, Eguzkitza jaunak adierazten bide duen bezala; 40 urtez goikoek egiten dutelako. Orain 12 urte, Morales de Rada-ko dionez, 30 urtez goitikoek usatzen zuten; behetikoek bazakiten. (Bi herri horietan azken 40 urteetan, Elizkizunak beti erdaraz egin izan dira).

Z. ARGIA-ko artikulistak dio ETULAIN-en hila dagoela, baina dozena bat mintzatzen dira (herria ttipia da); eta oraino beste batzuk ere badakite.

Odieta-GASKUE et LATASA-n oso txarto dagoela, bai; baina 40 urtez goitiko gelinek usatzen dute. Eguzkitzak Odieta ordez Esteribar paratu du uste gabeen.

Utzama-ALKOTZ-ek ezda preziski oso txarto; 30 urteko gorakoek usatzen dute eta peko goienek badakite aski. ILARREGI-n berdin, eta XUERBE-n (Juarbe erdaraz) apalxeago, negurri berdintsuetarako.

Basaburua-aundian; UDABE-BERAMENDI-n eztago hain txarto; mutiko tarrotuak mintzo dira euskeraz (ez aurrak). ERBITI 30 urtekoek usatzen dute, baina aurrek ez dakite. OROKIETA-n 16 urteko batzuk usatzen dute; goragokoek beti; eztago beraz oso txarto. YABEN-en eta IAUNSA-RATS-en yada erdi galdurik dago, artikulistak diot bezala; baina orain 12 urte, 30 urtekoek usatzen zuten, eta azkeneko erri hortan, aurrek ere zerbait. (Denbora laburrez, ondamenti gogoetagarria!!).

Imotz-LATASA-n oraino ezta galdu, 40 urtekoek usatzen dutelako, 30 urte inguruko batzuk badakite euskeraz.

Aiezkoa-ABUARRE-GAINA-n (Abaurrea alta erdaraz), 30 urtez goitikoek mintzo dira (erriko erdiak). ARIA-n, % tik 80 inguru, eta IRIBERRI-n (Villanueva erdaraz) % tik 70. Beraz, ikastolak eta Elizkizun zenbaitekin, oraino asko egin daiteke, artikulistak bestela oldoztu arren. ORBAITZA-n (erdaraz Orbaiceta) 45 urtez gorakoek ongi dakite aetz-euskara gozoa, eta ikastola batendako ehun urbilek firmatu zuten eske bat; eztago hila. Saraitzuko Esparzan eta ORONTZEN, 45 urtez goikoek halaber euskeraz badakite.

A. IRIGARAY

ukatzen zaien herriaren euskeraren herioa izenpetu dugu.

Zenbait apaizek erraz bideari jarraitzen diote. Halako alkate eta jauntxoaren bildur dira euskera elizkizunetan emateko. Edota-esaten da: herri honetan minoriak bakarrik daki? Hori ez da arrazoia. Minoria horientzat euskal mezak jarri beahar dira, euskalduna konplejuetatik salba dadin bere hizkuntza aldarean entzunaz.

Herriak berak ez duela entzun nahi euskera elizan? Zergatik ez

du nahi? Nork eraman du sentimendu hortara? Herri hori gaiso dago, akonplejatuta eta konplejua euskerari ofizialtasun baten arnasa emanaz senadtuko zaio. GAUR EGUN herri horietan euskerari eustea Donostiako ikastola guztiak salbatzea baino interesgarriagoa da. Egoera hor dago erremedio eske; espero dut honek saiamena izenen duela batzuen partetik, bestela gero Euskalerriak kontuak eskatuko dizkigu.

L. M. MUJICA

LIBURUAK

HAURGINTZA MINETAN

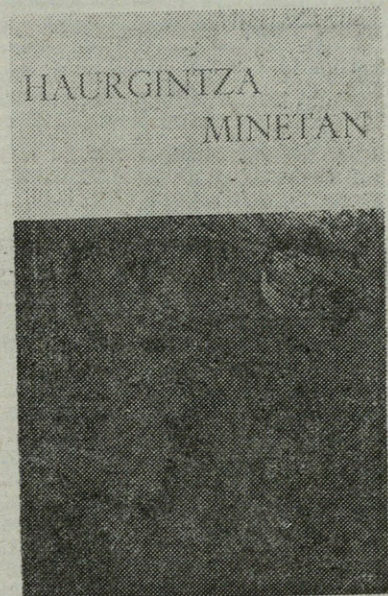
Baina gutxi axola zaigu nongo erantzunkizuna legearen aurrean du-haurgintza luzea eta mingarria izan gitarra ahal izan du «Itxaropena» irarkolan eta «Etor» deiturapean Mikel Zaratek «Haurgintza Minetan» bere liburua. Egileak berak argitaratzen duela esan dugu, azalak rrik bait da liburuaren jabea eta haurtegiaren erdi duen. Jaio da haurra eta bizi poztu gara jaiotza honekin. Guk dakiguna hau da: bait zituen aukeran erditzeko. Izan ere ez da bat ere harritzeko nobela honen atzetik bat baino gehiago ibiltzea. Ez dakit irakurlea jabetuko den ala ez, baina liburu hau ere «Itsasoak ez du Esperantzarik» bezala 1972an Euskaltzaindiak eraturako Sarira presentatua zen nobela bat da. Presentatua ez ezik saritua ere bai, nahiz eta mahaiburuko, abeslari bat, agure xahar bat eta banketxe gizon bat izan.

Dena den sona haundiko nobela dugu. Hoberik egin bazitekeen ere, «Txomin Agirre Sarira» azaldu zen onena. Mahaiburukoek abestiaz, ajeaz eta diruaz hainbat, literaturaz ere bai bait dakite.

Ezaguna da Mikel, Z. ARGIAko irakurleentzat. Saria irabazi bezain azkar egin bait genion elkarriketa. Irakurri erraza da Mikelen liburu hau eta irudipean eta moztorpean gauza asko adierazten dituen.

Baina Enrike Aierberen jokabideak bizi harritu gaitu. Orintxe bai esan dezakegula Salamankariakin: «ETOR-en izenaz eta markaz jabetu zarela».

GERO rengandiki oso berezia eta desberdina den zerbait eskainiko ziguela uste genuen guk. Izan ere bidea hain galdurik zebilen argitaldarien salbatzailetzat jarri bait digu sarritan bere burua! Baina dirudinez orain arte argitaratu diren guztiak onartu ditu eta sortaren neurria, azalak, egitura, hizki-moldeak, papera, h-ak eta abar; dena gustatu zaio.

Liburu-azokatan ezin azaldu dituen lehengo hoge liburuak ere eskaintzen ditu.

«ETOR-en zerbait argitara dugu-nok merezi genuke adieraz dakigun nor gelditu den guk eskaini genituen idazlanekin» galdetzen zuen «itsas-lapurren» ezaugarrien marrazkilariak. Badaki, beraz, Ap. 193ra eskatu dezakeela. Guk ez dakiguna zera da: hortarako Mensajerori ala GEROr eosi behar dizkion E. Aierbek.

Dena den Mikel Zarateren nobela interesgarria atera berria du. Irakurtzea merezi duen liburu argitaratu du. Beste edozein argitaldarik ere pozik aterako zuen liburu, noski.

MIKEL ZARATE - HAURGINTZA MINETAN - ETOR.

Irastortza

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

zure etxea USURBILEN

sarrera

50.000 pezetan

ordainketarako erreztasun osoz

- ATXEGA-ALDE
- Gipuzkoan urigintza egokienean
- Lareun etxe bizitza berriak
- Orain duzu etxe bizitza egokienean aukeratzeko garaia.
- Bai astelen eta ostiraletan arratsaldeko 4-6,30 an, Etxebeste Kalean, 5-2.*
- Ikus maketak aureski kutxa probintzialaren etxean Donostiako ofizinetan ere edozein egunetan bear duzun argitasun edo informaziorik jaso zenezake.

CSC CONSTRUCTORA SOCIAL GUIPUZCOANA
AUZO-EGINTZA

Prim Kalean, 14-2 garrenean
Urrutizkiña 426906-429942
DONOSTIA

C. A. P. n.º 106.527/3

ZINE

Buñuelez hitz bi

Duela hilabete inguru, Buñuelen azken pelikula ikusteko egokiera izan nuen. «La charme discret de la bourgeoisie» deritza lan horri («Burgesiaren lilura zuhurra», euskaraz nolabait esateko), eta Hollywood-ko Oscar batez saritua da.

Teruelgo zuzendari honen beste bi film bakarrik ezagutzen ditut: «Bera» («El») —1953— eta «Nazarin» —1959.

Hala ere, hiru lanei ikusi dieran loturak, lerro hauek betetzera bultzatu nau.

Gizon baten barne izkutukiak dastatzeko hiru pelikula ez dela aski (gutienez hogeita hamar eginak bait ditu 1928an hasi zene-tik), eta hemen esandakoak Buñuelez ditudan neure iritziak direla argi dezadan aurrez.

Calanda-ko zinegile honek, diru irabaztea ez du jomuga. Ez du artista famaturik bere inguruan erabiliko; bere filmei ez diete propaganda handirik egingo (zenu-rak egingo dio behar bada handie-netakoa, bere lanik gehienak debekatz gizon honi begira irrikitzen gauzkalako); denbora pasa doan ikuslearentzat ez du jakirik presta-tuko. Ez.

Helburu jakin batzuek eragiten dute, alderdi politiko batetako lan-gile baillizan. Zerbait ideia eta egitura hedatu nahi lituzke, edo, hobeto esan, beste zerbait eratsi eta lurperatu.

Lan honetarako, dirudunen fari-saikeria erakusten saiatzen zaigu. Itxura eta aurreiritzia ugari duen agintari eta aberats jendearen zu-rikeria porrokatu nahi du. «Bera» filmean, elizako aldarean ikusiko dugu Ostegun Santu egunez he-riko jauntxo bat, behartsuei oinak garbitzeko lanetan. Baina, elizkizu-naren ondoren, bere etxeke zerb-i-tzari bat agudo uzten du lanik gabe, huskeria bat gora behera.

Beste emakume aberats bati be-rriz, ez zaio bururatu ere egiten gizon elizkoi horrek bere emaztea zigortzen duenik, nahiz bere ala-bak (emazte errukarriak alegia) adi arazi. Izan ere, hain da gizon ona itxuraz!

Buñuelen azken pelikulan ere, akats horixe dario burgesiari: Vietnam-en gudari amerikanoek ia erabat marihuana erretzaile zire-la, eta soineko urratzen hasten di-ra, burges horietxek drogarik kal-tegarrienak zabaltzen buru-belarri jardunagatik. Pasarte honi, beste zenbaiti legez, umorea ere ezartzen dio zuzendariak, bere ironia nabar-menduaz. Baten ustez, egazkin amerikanoek beren lagunei bonbak jaurtikitzearen errudun, marihua-na zen. Beste batekiko berriz, ame-rikatarren lagunak hiltzeko ere, arrazoiak izango zituzten.

Burgesiaren axalkeria eta itxu-razalekeria garbi ikusten da, go-tzaiarekin dituzten lehen harreman-etan ere.

Hasieran kalera botatzen dute gupidarik gabe, langile jantzi hor-

nitua dakusatelako. Baina, bere gotzai-sotana, gurutze eta abarrez jantzirik birrikustean, erreberen-tzia, barkazio eskatze eta monse-ñore hotsa besterik ez darite.

Aberriaren «grandeur» edo «gran-deza» (erdal hitzez esan beharko dugu. Euskaldunok zorionez ala txarrez ez dugu chauvinkeria ho-rren hitz adierazgarriak egokitu. Chauvinkeria hori bera egokitu ez dugulako agian) mitoaz burgesek (diruz osaturik daudenean) duten zaletasuna garbi agertzen zaigu. Norik beraren aberriaren «gran-deur»-a atsegin zaie ordea; ez bes-terenik. Gainontzekoen «grandeur»-a zakurraren salara bidaltzeko aitzakia bat eta indarkeria aski dituzte.

Agintarien etikarik eza eta, di-plomazia bide, dirudunek egiten di-tuzten bidegabekeriak ere nabar-mentzen dizkigu Buñuelek. Droga-merkatariak, adibidez, telefonoz egindako elkarriketa bat gora be-hera, espetxetik aterako ditu mi-nistroak.

Baina, alde guzietatik ustel usaia hartzen zaien jauntxo klase ho-nek, badu indarrik behartsuak za-paltzen jarraitzeko. Ikus bestela neska gerrilleraren amateurismoa, eta enbajadorearen ezin hobeto-taiututako estratejia. Hemen ere, umoretsu jokatzan du aragoitarrak, enbajadore drogalaria gauza irrin-garriak esan araziaz; Bera ere (en-bajadorea alegia) sozialista litzate-keela, sozialistek Jaungoikoagan si-netsiko baldin balute: Funtsean, ideia berdinar dituzte (enbaja-dore eta guerrillarak), Freudin in-terpretazioa izan ezik, e.a.

Eta orain, jauzi tipi bat eginaz, Buñuelen beste alderdi batez min-tatu nahi nintzake; zuzendari ho-nengan ilun xamar dakusadan zerbai-tez. Gizon emakumeek elkarren-ganako duten maitasunaz.

Maitasunezko harreman hauetan (harreman hitza zentzu zabalean harturik), gizon akatsdunak ager-tzen zaizkigu ia beti: «Nazarin» pe-likulan enanitoa; «Bera» filmean, berekoitasunez erotutako gizona; «Viridiana»-n itsua omen, e.a.

Baina, besteak beste, Buñuelen lanetako zatirik interesgarrieneta-koa, Elizaz (erakundeaz batik bat) egiten duen kritika da. Kanpotik egindako kritika dela, diodan bi-denabar.

Eliza erakundeko ordezkariak (apaizak gehienetan) agintari eta dirudunekin agertzen zaizkigu. Ma-hai baten inguruan eser arazten ditu askotan, jaki goxo eta ugariak aurrean dituztelarik. Handiki ar-tean erabiltzen ditu apaizak, eta ez behartsuen hauzo eta etxe ziki-netan. Pozik dabilta gainera eliz-gizonak giro horretan. Sakela be-tez gero, ez dute buruhausterik na-hi. Indardunen burugabekeriak ez diote buruz buru egiten.

Hertzain batek, nekazari arlotea (ondotik igarotzean txapelik kendu

ez diolako) haserrez eta gaizki-esaka hartzen duenean, apaiz do-tore eta apainak herejetzat jotzen du gizarajo errugabea.

Nekazariaren alde ere egiten du beste apaiz batek (Nazarinek), baina apaiz gazte hau, ameslari eta Quijote antzeko azaletzen zaigu, errealtatean oinarritu gabe gauzak aldatzea nahi duelako.

Beste elizgizonak, errealtatea ezagutzen dutenak, jauntxoan alde egiten dute, menperatuen bizkar goxo-goxo biziaz, eta egoerari na-hiz arazoei lehenean, dauden dau-denean iraun arazten saiatuz.

Maitasunaz zenbait pentsakizun sakon norbaitek aurkezten due-nean, «okela goxoa du, benetan kapoi honek» erantzun du apaiz-ak, platerakoari moko eginaz.

Beste batetan, emakumea mutil koskor batekin frailetegiara etorri-takoan, zeinen seme ote da? gal-derari, «santuen bizitza irakurtzen jarraitu zaitez» ihardesten du aba-tak.

Aitorleak ere, huskeriatzat jotzen du gizon batek (handiki elizkoi ba-tek) bere emaztea zigortzea, baina jotzaile horietxek aitorleari lepo-tik heldu eta itozorian eduki on-doren (ez lehenago), «erotua da-go» esanaz baietsi du azkenean emazte gajoaren larritasuna.

Orain artekoa, zapalketak sala-tzeke, eskuak tolestaturik pasiboki lasai egotea litzateke. Baina azke-neko pelikulan, besterik ere egi-ten du hango gotzai langile-itxu-rakoak.

Buñuelen monseñorea, umezurtz izandakoa da. Umezurtz aberatsa. Haren gurasoak pozoiz garbitu zi-tuen norbaitek.

Halako batetan, aitona bat hilt-zeaz dagoela eta, apaiz eske in-guratu zaio emakume zahar bat; Jesus maite ez duen amonaxo bat.

—Nola daiteke? —erasotzen dio xamurki apezpikuak—. Jesus hain ona izan eta zuk Jesus maite ez? Zergatik?

—Geroxeago erantzungo dizut. Goazen lehenbai lehen agurearen-gana, nekez irits ez gaitzen.

Senar-emazteak pozoiz hil zitue-la aitoritzen dio hillozorian dagoe-nak gotzaiari. Nagusi zituela (ume-zurtzaren gurasoak alegia), eta oso txarrak gainera.

Jasan ezinezko zigorkadak har-tzen zituela, eta ezinbestez, bene-noz garbitu zituela.

Gotzaiak ezitiki hitzegiten dio ai-tonari, baina... (hutsune hau, zen-suraren guraizeari zor zaio).

Apezpikuak tiroz hiltzen omen du aitona, Europako irati bati entzun diodanez. Espainiako zenu-rak leporaino eginga omen daduka Buñuel eta ez omen du pelikularik Espainian egingo.

Amonatxoaren erantzunaz, ez da-kit ezer.

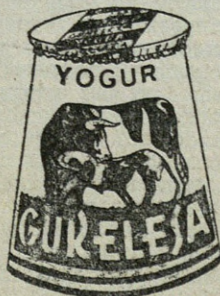
INAKI AZKUNE

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI
Zatoz gugana anuntzio honekin
eta KANARIAS-en baino merkeago
erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

YOGUR
GURELESA
GO GOZKOENA

donostia

JON ARBELAIZ HIL ZAIGU

Heriotzak irentsi digu, eta betirako, beste euskal gizon haundi horietako bat. Heriotzaren halabeharrik, sega horrek Jon Arbelaiz euskaltzalearen bizia errotik ebaki digu. Euskal liburu zaleok geure gidiari, erakusle eta zuzendaria galdu dugu.

Gaztetandik liburu-zaletu zelarik, bere bizitza osoa liburu artean eman zuen. Libreria Internacional delakoan egin zuen lana urte askotan, bertako kongiantzazko gizona bera izaki. Azkeneko gudua bukatu ondoren, bere kontura ezarri zen, Manterola kalean izen bereko liburutegia irekiaz. Bai Euskal Herriko liburu-zaleok, bai kanpokoek, guztiok genuen Jon oso ezagun Berak eskuratuko zizun hain desozko zenuen liburu arraroa, inun aurkitu ezinezko separata hura, edozein gairi buruzko liburu zaharra Berari erosi ahal izan diogu euskarazko zenbait liburu zahar, adibidez: Lardizabal, Gerriko, Iturzaeta, Mendiburu, Kardaberaz eta beste idazle zahar jator askoren liburuak, alegia, "euskal inkunabla" esango genituzkeenak. Nik neuk behintzat berari esker xurgatu ahal izan dut eredutzat hartu bheer genukeen idazleen euskara bikaina.

Gauko euskara batuaren polemikan, gudu aurreko seme iraun zuen gudu ondoan ere. Ez zen Euskaltzaindiaren batuaren aldeko, ez zen kontrako agertzen ere, ordea. Berak beti esan ohi zuena: tamalgaria da hizkuntzaren gauko egoera polemikoa; hain gutxi izan eta alkar jan beharrean. Baina Euskaltzaindiaren batuaren ordez, ez zuen bestelakorik jartzeko, behar bada kriterio jakinik ez zuelako gai hortaz. Gudu aurreko mugimenduaren seme zen, ez itsu baina bai atsegin. Batuaren aldeko ez zelarik, inoiz ere ez nion entzun, gaur batuaren kontrako den zenbaitek oso errazegi eta arinegi dioena: alegia, batua egina zebela. Are gutiago h-zale marxistek hautsi dutela batua. Esan merkeak hauk, hizkuntzarekiko kezkatu baino beste zerbaitean bildurak eraginik egindako esanak.

Estimatzun zuten beraz, bai h-zaleek, bai h-ren kontrakoek. Orobat estimatzun zuten kristau sinesmendunek eta ateok, batuaren zaleek eta kontrakoek, Euskal Herriaren etorkizunaz kezkatutik daudenek eta bost axola zaienek. Ba zitekeen merkataritaren influentziaren zertxobait egotea. Berak —zer esanik eztago— abertzaleak zituen begiko. Ikusi besterik ez dago euskal kulturaren alde egin zuen lan izugarria, batipat liburu hedatze alorrean.

Eta azkenik, hain espero zituen garai hobeak ikusi eta gozatu gabe joan zaigu. Ixil-zale bizi izan zen eta halaxe hil ere. Milaka euskal liburu irten dira berari esker Euskal Herriatik at, desterruan dauden ardo mikatza nolabait gozatzeko ustetan. Ohore merezia hauen eta gure errespetoa merezia zuen gizonari eta gure doluminak bere emazte eta seme-alabei!

JON URRUJULEGI

azpeitia

EUSKAL MARGO ERARUSALDIA

Antxieta etxean, Gure-Ametsa bazkunak, Aurrezki Kutxa Muzipalaren laguntzaz, Euskal margo lanen VI. sariketara aurkeztu ziren lanen agerketa egin du.

Antxieta etxeko atean eguneroko iriak egondu dira nahi zuen guztiak, artearen ederra ikus eta goza zezan. Mihi jakintsuek diotenez, margolaritzaren funtsa ez omen dazta ulertzean; gustatzean baizik. Bigarren baldintza honen inguruan babes harturik, hurbildu gara esposizioa ikustera.

Barrugiro dago, kanpoan euri erauntsi trumoiatsu zalapartatsua, batere patxadarik gabe noraezean itsumustuan. Zeru sapaian argi izpirik ez, arratsa arras iluna, baina, margoaz mintzo garelarik, be-

ronak gure Lurrari halakoxe kua-dro nabarogibel bat eskaintzen dio. Garaiaren lilura!

Joanes Antxieta etxe barruan Hatsuango Xabier antolatzaile nekagaitza arkitu du. Pipa ketzeko betarik gabe gure eske honi erantzun dio.

—VI. sariketa honen berri email-guzi Xabier.

—Sariketa honek bere garrantzia badu. Batetik eskualde edo probintzia guztietako artistek parte hartu dute, Iparraldekoek ere bai alegia; larogeita hamar dira guztitara. Bestetik Herri mailan agertzen ari den lan bat da. Gasteiz, Iruiña, Donostia, Zarautz, eta Azpeitian egin da agerketa. Eta hemen-dik seguruik Arrasatera eramango dute.

—Azpeitian zer moduzko arrera izan du erakustaldi honek?

—Hemen Biltzarretan egin zen gisa honetako agerketa bat, eta haren jarraipen bat besterik ez da oraingo hau ere. Arrera ona esango nuke nik. Kontutan izanik Herriak dituen posibilitateak. Azken urteotan arteak eboluzio ikaragarria egin du, eta gaur artea eta Herriaren bitartean lezezulo handi bat dago.

—Erakustaldi hauen bidez artegintza eta Herriak lotura gehiago izango dute noski.

—Euskaldunok artegintzarako inork uste duen baino sena handiagoa du. Sena edo sensibilitate hau hezibiderik izan ez dugulako erdi hilik dago. Adibidez esango dizut Biltzarretan gertatutako pasarte bat: Errezilgo uztargile bat, gogotan hartu uztargile izanik esposizioa ikustera joan zela, Mendituraren eskultura ikusi zuenakin batera esan zuen: "nik badiat etxean hau baino hobetuago egindako uztargi bat". Errezildarrak aguro antzeman zien Mendiburu-lanari, eta une batez bera ere artista sentitu zen.

Ikastolako umeak zaletasun berezi bat dakarte margo lanetarako. Antxieta era guraso asko ekarri dituzte berekin batera. Pentsa ezazu haurtoak berak ere izan ditza-kegu gure hezitzaile, guk zerbaite-tan laguntzen badiegu.

—Gure kultur egoera honetan, arte erakustaldiok zer egiteko da-dukate?

—Kultur zati guztiak dira erakusketa. Niretzat erakusketa dira beraz, gaur Zumeta, Arze, Goena-ga etab egiten ari diren inbestigazioak. Kulturaren jabetasuna agertzeko behar-beharrezko ditugu erakusketak. Honelako lanen agerketak garrantzi handia du, eta be-rauetaz ez kezkatzea atzera geldit-zea da. Azpeitian ez da gehiago esposizio hau zabalduko; esan be-zala beste herri batzuetara eramango bait dute.

Xabierren erantzunak eta zorrotzak izan dira. Egia da gisa hone-tako agerketak noiznahi ez direla egiten, eta gertutazko egokiera dugunean behar hainbateko jara-monik ez diogula ematen. Mila al-ditan esan ohi dugu: "Azpeitian ez zegok ezer"... Dadukagun apu-rrerz baliatzen ere saia gaitezten.

AHARI ZALEAK KEZKATI

Ahari zale jatorrak kezkatu da-biltza. Lehengo egun batetan Arta-ñolako Joxek mingosturik esan zi-dan: "jakin ahal duzu azkenengo berria?... ahari jokoak "hasta nueva orden" debekatu dizkigute, oraintxe ez dakit zer pentsa ere..."

Izan ere arrazoirik ez zaiote fal-ta amorraturik egoteko. Naparrerria zela eta denboraldi luzean debe-kuz jokatzeke egon ziren. Hura pa-satu ondotik berriro apustuak jo-katzeko baimena iritxi zuten; bai-na bigarren iganderako osteraga gu-lerazi. Zer arazogatik? Inork ez du garbiro zer gertatzen den esaten; nahiz eta zurrumurru asko ibili.

Sasoi batetan ahari apustuak Plazentzin, Eibarren eta Azpeitian jokatzen ziren, inoiz Tolosan ere bai. Azken urteotan denak sal-buespen batzuk izan ezik Azpeitian jokatzen dira. eta beste igandero lauren bat ahari joko jokatzen di-ra, eta batzuk oso onak eta finak jokatuta ere halazankoa!

Patxi Zinkunegi dugu Herriko ahari zalerik ezagunena eta bete-ranuen. Hamaika ahari on guritu eta prestatu izan ditu. Oraindik ere ba omen dauka bakarren bat Lasturko zezenek ikaratuko ez lu-keten modukoa. Oraintxe dela ha-mabi urte, hamabi joko irabazi zi-kion ahari bat eduki omen zuen. Inork jokatu nahi ez eta zahartu egin omen zitzaion. Ahari jokoak

ez omen daude behar bezala lege-peturik. Alegia, Herriak bombaz bi-rrintzen eta gizonak pausoko be-zala eratitzen diren garaiotan; ez omen da zilegi Sanson baino sasoi eta indar gehiago duten ahari txai-roak elkarri buruko azkureak igur-tzitzea.

ANATSAN

deba

AMAIERA

Gauko euskal ikastaroari bu-kaera emana diogu. Bertan izan garenek gutti batzuk besterik ez gara.

Besteetan hanibat jende izanik oraingoan harritu eta kezkatu egin gaitu.

Besteetan hainbat jende izanik oraingoan harritu eta kezkatu egin gaitu.

Gauzak honela gertatzeko non dago errua? Arretaz aztertutik eta ausnarturik erantzun behar diogu antolatzaileok galdera horri.

Baina arazo hau ahaizu gabe, beste zerbaite aipa dezagun haritik urten barik. Hilabeteko lanek eman dute beren etekina. Euskara alde-tik osatuagoak gaudela esatea ez da erronka. Gure arteak irakasle izateko gaitasuna duena sortzea pozgarri zaigu. Lehenago ere ba-genuen Aintzane Altzibarrek in itxa-ropen. Ez zaigu gure ustea ustel gertatu.

Urrengoan ere gutxi biltzen ga-rela? Lepoan hartu eta segi au-rreara.

ELKARTEA

Irakaskintzarako eta kulturarako dugun Elkarteak Batzorde berrian beste txiki bat eratu du euskal kulturaz arduratu dadin.

Txalogarria zaigu erabaki hau. Ea bada, herriaren hortarako dau-den beste taldeekin alkatutik gu-re artean gehitzen eta indartzen dugun hain premiazkoa zaigun eus-kal giroa.

ITZIARTARREKIN

Zorionez beste herri askotan be-zala badira Itziarren ere gazte ta heldu kezkatu eta langileak. Hor dabilta beren herria aztertutik arazoei erantzun nahirik. Bidezko denez tartean dabilten gurasoek gogozkoa dute beren haurrak De-bako ikastolara bidaltzea.

Dioteenez honek dakarkioten era-gozpenik haundienetakoa, atze-au-rrera eta jan-gela eratzea da.

Ez dela konpondu ezinezko ara-zoa uste dugu. Saia gaitezten de-non artean zuzentzen.

IDIAKEZ

andoain

ERROtar Joan Batixtari omenal-dia eginaz, jaialdiak prestatzen ari dira; sortu zala berrehun urte ba-direla eta hori aitzaki harturik. Do-nibanetan ospatzeko asmoak dituz-te. Gizon jakintsua eta azkarra izan zan ezpairik gabe; errege minis-tro izan zen Madriden. Euskal He-rrriaren alde idazti batzuk sortu eta argitara erazi zituan. Beronen bizi-kondaira gaur, hemen, azaltzea ez da egokia, beste batean eta asti-rik artzen badugu, azalduko dugu.

Baina gizon haren lanak, Euskal He-rrriari eta Andoaini ezer onik eran-tsi ote zioten? Garai haletan, Eus-dunok, Madritik ezer onik iritxi ote genuen? Garai haletan Madrid aldean zeuden euskaldunak zein ondasun luzatu ote zizkiguten? Gas-telako erregeekin bizi ziranak, Gas-telako errege etxetan bizi ziranak, Gaztelan gudari zebiltzenak nahiz gudari xehe izan naiz agintari izan, zenbat hainako aberastasunak iri-txi ote zizkiguten? Bat ere ez, nos-ki! Gehienak hango giroarekin ku-tsaturik etortzen ziren, Euskal Li-teratura alde deus ez zuten egiten eta hori egia dala sendotzeko ho-na emen bi gizonen izen deiturak lekuko; Andoaindarrontzat ezagunak direnak. Loiolako Inazio bat eta Erro jauna bestea. Biak euskeraz ongi zekiten baina haiek egin zi-tuzten alnak nahiz Euskal-Herriaren

aide izan nahiz mundu guztiaren aide izan, erderaz eginak izan zi-ren.

Zergatik ez ote zituzten Euske-raz egin? Gaztelako erderarekin ku-tsaturik zeudelako, gaztelaniaz bizi zirelako, bere oturuntza erdal-he-rrian zedukatelako. Euskara ida-tziak, hoi-ei ez die ezer zor; Eus-kal-Herriak agian zertxobait bai, baina Euskara idatzia ez er. Gure artean bizi diren ez euskal-dunek honela jokatu balute!

Errori omenaldia egiteari bidez-koa deritzat baina garbi geldi de-dila. Euskal elertiak gizaki honi ezer gutxi zor diola! Hala eta guz-tiz ere, Gazteleku elkarteak eratu duan jaialdia onartzen dugu; ho-nelako omenaldiak aitzaki harturik egiten diren jaialdiak bai direla onuragarriak! Agian, Errok egin zi-tuan lan guztiak baino onuragarri-goak. Jarrai aurrera bide hortatik, zeinek lagundua izango duzue ta! Oztipoak ere izango dituzte edo ipiniko dizkizute baina urrea ere sukatiulan neurtzen duk!

«Algodonera Guipuzcoana»n, Andoaingo herriaren zati handia age-ri dan margirudia bazan; San Mar-tin eliznagusia berrehun urte bete ziranean; gure herriko etxean azaldu zan. Orain nola ote da? Mar-girudi hura herriaren eskuetara etortzeari bidezkoa deritzat; bidez-koa eta beharrezkoa. Matxinbarre-naren eskuetan egonen da noski eta gizon hori ez dio ezer balioko eta Andoaingo herriari asko; Gallo alkate jaunari eske hau egiten diot hemendik, margo-irudi hori herriko etxera ekartzea.

Ez dut uste asko eskatzea de-nik, eta Andoaindarrok onartuko dugu. Herrikoetxean gainezka dau-den diruak egintza onak egiten ur-tu behar dira eta oraingo hau da litekeen bat.

Oraindik orain su hartu zuen gu-re azoka toki zaharrak; ustegabe hura gertatu zala eta iskanbilatxoa sortu zan eta ondoren izan dira maxio eta esamesak. Eta ez da harritzekoa! Azoka toki hori nola dagoen ikusi egin behar da! Garai batean antzerkiak han izaten ziren; tokia egokia zen. Orain ez er; ukulu edo zikin ontzia dirudi. He-rrian behar haundiak daduzkagu; azoka, antzerki tokia, dantza tokia; musika ikasteko toki bikain bat be-har da eta abar eta abar... Hor dagoen etxe zahar hori bota, Eli-zaren eskuetan dagoen aldameneko etxea bota eta arieldegia (Alon-deia) bota eta a zer nolako etxea egin litekeen hor! Heri-etxearen eta herriaren beharretarako a zer no-lako etxea! Hor bai egin behar litzakeela hamar edo gehiago bizi-zako etxea! Ez dut uste Aindo-aindarrok hasarretuko ginakeenik! Diru asko behar litzakeela? Azpiak, hibaia dala aitzaki eta ez lukela erantzungo? Hori diruzaiek eta etxe-egileek esango lukete baina egin behar litzakeela bai; nola? Nundik? Zeinen diruz? Ikastekoa izango li-tzake.

Aurreko asteetan izen batzun esan nahiak argitara erazi genituen eta hara nundik azaldu zaizkidan beste galdera batzuk. Izenen esan nahiak argitzea oso gai irristalaria eta labaina da eta jakintsuek han-ka sartzen badute, guk beherago sartuko genduke.

Ardura haundiarekin erabili be-har diren gaiak dira hauk. Hala eta guztiz ere hor dijoazkizute zuen galderen erantzun arrixkutsuak.

«Itxaso» basetxearen izenak ez du itxaso (Iz jasoa-MAR) esan na-hi ezta ur geldia ere.

Isats tokia esan nahi du erde-razko «Retamal» (Belar mota bat da hau).

«Mimendi» izenak ere gauza ber-dintsua esan nahi du. Mimen (Jun-co-Mimbre) eta Di bukaerak, uga-ritasuna, ugaritasuna esan nahi du. Erabat, Mimen tokia.

Lehen idatzi nuen Ubilus (Ubi-lus-Dorra) bota egin behar zute-lia. Zer esan nahi duen galegin di-date. Uren zurrumbillo tokia esan nahi du (Ubil-uts) eta egia esan sugea bezala ibiltzen dire urak han eta batez ere uholdeak izaten di-renean. Gure Euskaldun zaharrak, tokien izenak ez zituzten nolanahi ipintzen. Euskara ongi zekiten eta izenak jartzerakoa noso zehatzak eta garbiak ziren.

Aspaldiko urteetan gure artean bizi zen Gil Zakarias hil da. Bere sendikoei gure samin agurra. Goian bego Zakarias Gil!

Taldeko BINGEN

San Juan jaiek aitzaki direla ta urteoro bezala, aurtan ere Andoain-go herri hontan bada zertxobait be-

rezi beharra. Joan Batixta Errori omenaldia eratu diote eta ome-naldi honen eragileek «GAZTELE-KU» taldekoek dire. Oztipo eta ja-san beharrak izan dituzte baina beu-re nahia aurrera eraman dute eta hona hemen EUSKAL-ASTE horren egitaraua.

200 urte dire Jaun hori ots, Erro, jaio zala.

EKAINAREN 16,an ABESLARIEN LANKETA

Gaueko 9,etan eta La Salleko atarian.

Langileek hauek dire: Lertxundi Benito, Lete Xabie, Iriondo Lurdes, Knörr Gorka, Pantxo eta Peilo, Os-karbi, Laboa Mikel, Zabala Joxe Mari, Arza anaiak. Eta biltzen dan dirua, IKASTOLA eta ESCUELA PROFESIONAL ren alde izanen da. EKAINAREN 17,an HAUREN EGUNA

700 dantzari eta txistulari iritxi-ko dire herri hontara.

Goizeko hamarretatik bi orduta-ra: dantzari eta txistularien karri-keetan ibiltzea.

Eguerdiko 12,etan: DANTZA AS-KATUEN TXAPELKETA.

Arratsaldeko 5,etan: DANTZA-RIEN AZALPENA.

EKAINAREN 18,an HITZALDIAK

La Salle ikastetxean eta arratsal-deko 7,30 etan:

Xabier Lete eta Arza jaunak mintzatuko dire, EUSKAL-OLERKIA gaia dutela.

EKAINAREN 19,an HITZALDIA

Esna! Karmen mintzatuko da: gaia. IKASTOLEN EGOERA.

EKAINAREN 20,an Bertsolarien EGUNA

Gaueko 10,etan eta La Salleko atarian.

Lan egingo dutenak: Lasarte, Mattin, Xalbador, Igarzabal, Nabaiza eta Gorrotxategi. Albokariak ere izanen ditugu.

Biltzen diren dirutzak, IKASTO-LA eta «ESCUELA PROFESIONAL» en alde.

EKAINAREN 21,ean

Goizeko 11'30etan: Pilotarien II txapelketaren bukaera.

Arratsaldeko 6'30etan: HAUREN TANBORRAKETA.

EKAINAREN 22,ean

JOAN BATIXTA ERROREN bizi kondaira.

Lekuona Manuel jaunak itz egi-nen du.

OHARRA

Aste guztian, egunoro, «EUSKAL IDAZTI ETA DISKEN AZOKA».

Nun? HERRI-ETXEKO azpitan eta arratsaldeko 7,etatik 10,etara.

Jaialdi onak igaro eta bildurrik gabe lagundu: danon beharrean gaude. Alkarturik zerbaite eginen du-gu: bakarrik ezer gutxi. AGUR.

TALDEKO BINGON

bermeo

ERIoTZA ITSASOAN

Maiatzaren 30ean, Asturiasko le-batz kalatara zoaiezela GURE ARE-TZATXU izeneko bermeotar ontzia, mariñel bat gexotu zan, eta errira biurtu baiño leenago il.

Arrantzale au, Regino Lartitegi Bilbao dozu; Bermeoko anaidi edo kofradian bigarren leendakaria za-na 12 urtetan.

Bere arimaren aldeko illetak, ilo-nen 1ean izan ziran Miren Deu-naren eleizan. Eta ondoren bere gorpua, Mendiluzko illobira eruan. Goian Bego.

BERMEOKO TRENA

Elektrika indarrez ornidu dabe gu-re tren. Emetik aurrera, diñoe, Bil-bao eta Donostiarako ibillerak obeak izango ei dira. Oba.

ARRANTZA

Bokart edo antxoa zaleak, arrain onen kosterea amaitu baiño leena-go, begir adagoz egaluze edo atu-netan joateko. Bitsa galdu barik dabilta ara, ona eta bestera. Ar-nasa be lantzibetan egokia izaten da artzea. Deun Jon eta Deun Ke-pak urrun yagozan ondikarren la-gun.

EGURALDIAK

Gaur otz, biar bero, eta etzi euri, kilin kolan dabilta, gaurko gizo-naren antzera: edozelan.

JULEN URKIDI

bergara

IPIIN ZAARRAK

On Iñigo Oregi (guretzat Dn. Iñigo) Santa Mariñe eliz nagusiko apaiza zan; azken urteak itsas bazterreko erritxo politean, Orion egin zituan. An, emen bezelaxe, laster asko azaldu zuan umeenganako maitasun berezia, ain apaiz ona genuen Dn. Iñigo!

Denen artean okerreana eta biurriena zan mutiko xostor bati, eldu zitzaion erantzuna emateko epea Santa Mariñe elizako kristau ikaspede saloan.

Kepa! Zer da fedea?
Kepa isillik.
Eztakizu ala?
Ez, jauna.

Bai, gizona. Ik, ori ta baita in-troitoak ere badakizkik, jolasean ibiltzen aiz da. Nai niauek jakin une ontan ire burua nun dabillen, kanpantorian ala bestela Anguako txontxorrian.

Ara, neuk esango dostak eta be-realaxe jakingo dok.

Ire amak esaten dosk. Ara, Kepa. Gaur Bilbotik izeba jatork eta bazkari itxurabkoa gertatu biar, eutsok dirua eta eskolatik etxeruzkuan ekarrik Galtzairunetik pipar pote bat.

Baiñan, Kepari ez zaio sartzen nundik eta nora dabillen Dn. Iñigo, eta xerio, xerio esaten dio burua bizkar gaifera okertuaz.

Guk, ez dou erosten Galtzairunetik, guk Txantxikunetik erosten dou, ta alabe, guk, eztaukagu izebarik Bilbon.

Etxakok ardura, adibide bat, ejenplo bat ipintzearen esaten dostak. Ik, dendari orri sei txakurraundi emoten jak eta onek, pipar pote bat emoten dosk.

Ik, eztakik pote orren barruan piparrak dagoanik, baiñan sinistu eitten dok dendariak emon dozkelako ikeskatudokena alabe, pote orrek aintxe eukiko jok etiketia, esaten dabena «Pimientos Morrones».

Fedeakin orixe berbera gertatzen dok. Ik, ezdadik zerdan fedia baiñan etiketia, dotriñiak, esaten dosk zer dan. Oñi, konprendidu dok zer dan fedia?

Bai, jauna, konprenditzen dot.

Tira, ba. Zerda fedea?

Eta Kepak bizi, bizi. Piparrak pote barruan!

Bapo, Kepa. Jarrai orrelaxe mutil ederra izaten; zuen baserri bedeinkatu orrek berriz be sortuko jixuk mutil jator maitagarriak, lan askorik ezdok emongo ik munduan zear.

MENDIKOI

pasai donibane

UMEEN DANBORRADA

Datorren igandean, Ekainaren 24-ean (San Juan egunez), herriko festa ospatuko ditugu herrian. Aurreko urteetan bezela, «Umeen Danborrada» antolatzen ari zaigu zenbait gazte. Hau dela-eta, eskola zaharretan (farmazia aurrean) ikusten dugu ume pila saioak egiten.

San Juan egunean, beraz, umeen danborrada izango dugu. Egun honetan, herriko kalea umeen alaitasun giroan murgilduko da eta guk, ume ez geranok, giro osasuntsu hau dastatuko dugu. Izan ere, zerbaiten premia badugu noiz binka arazoaz ahaztutzeko.

PASTORALA

Direla aste batzuk, Zuberoako ALTZAI herrixkan, mugaz beste aldeko zuberotar talde batek, «Santxo Azkarra» pastoralara agertu zuen. Jende ugari bildu omen zen. Halaz ere, alde honetako euskaldun askok, urruti xamar zegoelako, joaterik ez zuen izan. Eta horra zer jakin dugun iturri on-onetik: Pasai San Pedroko talde kementsu batek, Uztailaren 1erako, Pastoral hau ekarriko duela.

Benetan berri pozgarri sanpedrotarrek ematen digutena! Lozorroan bizi zirela esan zuenak, hanka lepa-zurreraino sartu zuen halajaina! Gora zuek Sanpedrotarrok!!

ARGAZKI LEHIAKETA

Pasai Antxotarrek, aurreko urte-

etan bezela, aurten ere «Euskalerriko VII Argazki Lehiaketa» antolatuko digute.

Euskalerriko zazpi probintzietako-
ren batean jaio edo bizi direnak, parte har dezakete.

Juan Miguel Uribarren adiskideak (Zinema taldeko zuzendariak) bidali digun programan, hiru hizkuntzetan irakurri ahal ditzakegu oinarriak: euskaraz, espainolez eta frantsesez. Izan ere, lpar aldeko euskaldunak ezin bai ditugu ahaztu, maiz gertatzen zaigun bezala. Euskalerria, mugaz hango eta hemengo euskaldunak osatzen bai dugu eta hau jakina, antxotarrek, go-goan hartu dute.

EZKONTZA

Izaskun Eizagirre, herriko neska jatorra eta Nikolas Aldai, Donostiako Herri Irratiko hizlari ezaguna, Aldabako Eliza Nagusian elkartu ziren Ekainaren 2an. Zoriontsuak izan!!

INALURRETAK

aizarna

GAZTEEN EGUNA

Maiatzaren 31an Igokunde egunez, ez da giro izan gure Aizarna ontan! Emengo jendetza, emengo txirrindulari taldea, berebilla inguruetan sartu ezin-ala, danetil ugari; azkenean baita arria eta euria ere oparo.

Aurrena Txirrindularien joan-etorriak, Azkoiti eta Oikiari bira emanaz, Urola ibarra begira zutela. Guz-tira 77 kilometroko ibilia, Aizarnamaldan gora 3 kilometro latzak egin eta erriaren sarreran bukatzeko. Bazan Txirrindularitan! Txantxetan ere irurogetik gora!

1go, Ormaetxe (Olsa), 2gn Nazabal (SVAC), 3gn Arozena, 4gn Mayo-z, 5gn Gomez. Eta ondoren, Legarreta, Altuna, Etxebeste, Andueza, Bijandi, e.a.

Orra, beraz, Azpeitiko LAGUN-ONAK eta Aizarnako gazteek irugarren aldiz elkartu eta Iagn AIZARNA-SARIA antolatu. Zorionak talde bieri eta jo aurrera!

—o0o—

Eguerdia eta arratsalde, bertso bikañik abestu ziguten Lizaso eta Lazkano bertsolariek. Txirrindulari, arrijasotzaille ta abarrekin izan zuten gairik aski gu danok ao-zabalik entzuten eduki-erazteko.

Eta zer esan Endañeta eta Urtañ IVgna, bi indartsuuri buruz? Zer esango ote zuten orain amar-ama-bost urte, Urtañ gazteak ainbeste-ko arri-konkorrek bizkarrera jasozten zitual aikusita? Nekez usteko zuten askok benetan arrizkoak ziranik. Pentsa dezagun orain Endañetak 225 kiloko lepakada aixa eta erraz erabiltzen duala. Amabi arrobako arri motza, laukitua, or astindu zigun esku bakarrez. Azkenik, amar arrobako borobillaz jolasean bezelatsu ibilli zan. Ostikoka astea falta zuan!

—o0o—

OSKARBI beti bezain egoki ta bikain agertu zitzaigun. Antxe eduki ginduzten euritan erdi-bustitzen, baiña irrikaz eta ao-gozoz entzuten.

Ondoren eta beste gisa bateko taldea: AMETS, Gasteizdik etorria. Auek zarata geixeagoz, baiña benetan gartsu eta kezkatu agertu zitzaizkigun.

Giroaren errua izan zan, talde bien abestiak atsegintsuago entzun ezin izana. Eta... giroak eta eguraldi inor izutu gabe, Lizartzako Kaxianoren AXARI izeneko taldearen soñuz, erromeria erdi-oztuen bizi-garri.

Zorionak gure gazte kementsu eta ausarteri. Nork esan zenbat lan, buruauste, ibilli eta kezka, eragozpen eta zailtasun menderatu bear izan dituzten jaialdi ori lortzeko! Baldintzak eta loturak dirala-bide, ez al dira beintzat izutuko urrengo urtean beste orrenbeste egin gabeko gelditzeke.

—o0o—

EZKONTZAK

Oraindik orain ezkonduak ditugu «Listorritza»ko Lizaso'tar Maritxu eta «Igartza»ko Odriozola'tar Juanita, bat Tolosara eta bestea Ernanira.

Ezkondu-berria dugu Peñagarikano'tar Jose Luis gure antzezleri ya-yoa, parreragille algaratsua. Zes-tuara aldatu dala bizitzera-ta, ez al

ditu antzerkiak utziko.

«Iribarren»go Pilar eta Artetxe'tar Jose Luis, gure «Xaka aundia» elkarrekin ezkondu zaizkigu. Ez-tarri indartsuz elizkizunetan, batez ere zenbait estualditan bezela, laguntzeko esku-eskura izango ez ba da ere, erri-pailetan aizkolaririk naiz pelotaririk bear danean, emen izango al da beintzat gure Jose Luis.

Zorionak guztieri beren bizikera berrietan.

ERIoTZA

«Aixtain» baserriko Ibaguren'dar Mañaxi, amona atsegin eta etxeko-andre maratza, maiatzaren 26-an il zan. Betiko zorionean beza atsedan, amar seme-alaben ama jatorrak.

GAIXORIK

«Santengrazi» baserriko Pedro, adiñez oraindik sasoiako mutilla, naiko gaixorik dago. Oñazez aundiak uxatu ezinik eta aitutzen doa gizagajoa. Orrelakoxeak dira «min bizia»ren lanak.

«Olaberri»ko Sebastiana ere es-tuasun aundien mende egona da. Ageriko gure saiaketak laguntza aundirik eta mesede askorik egin ez dezaieken ezker, biotz-eman dezaiea Aita guztialdunak.

ERTZIÑAPE'k

eibar

SAN JUAN ABESTIA

S. Juanak eldu dira, Euskal-Jaia igaro da eta jai aurretako aizea erri guzian dago.

Urtero bezala, S. Juan bezpera gaua eltzean, Eibarko erestaldeak S. Juan abestia joko du ta urtero bezela, geroz ta jende gutxiagok abestuko du. Zergaitik?

Etxeetan umeek ez dutelako ikasten ta ikastetxe ta ikastolan ez zaielako erakusten. Nere uestez, beste abesti ta gauza asko erakusten diran bezela. S. Juan abestia ere erakutsia izan bear zan. Lotsagarria da ainbeste urtean abestu dan soinu bat gazte askok ez ezagutzea.

Gregorio Sta. Cruz jaunak «Zapi Dantza» bat asmatua du abesti onen soinuarekin. Dantza onen irudiak adierazten ematea nai duana auxa da: Eibarko emakumeen etxera itzultzea lixiba putzuan garbitasuna egin ondoren.

Nik uste det Sta. Cruz jaunak, S. Juan abestia gure erriko doinu bezela ipiniko zuala. Ote da ba, benetan gaur egunean, Eibar-ko doinu bezela artu dezakean soinu bat?

Egia da zerbait berandu dala umeentzat gaueko ordua, baina orretan ez dago eragozpenik ia geienak gurasoekin irtetzen bait dira Untzaga alderuntz suak ikustera.

Beste aitzaki bat zarata litzake. Benetako gogoia ta geienok abestia ezagutu ezker ez zuan orrek ere garrantzirik izango.

Azkenez euskeraz ez dakitela ume askok erantzungo lioke eskabide oni norbaitek, Ingelesezt tautik jakin gabe, gazte guztiok ingelesez abesten gabiltzala erantzungo nioke, oni.

Zer gelditzen da ba orduan? Gauza bat besterik ez: borondate on pixka batekin eta gure aldetik dagoana ipiniaz galtzen dijoan oitura au, beste oitura asko berpiztu diran bezela, bizi berri bat eman ta bai gurasa, irakasle ta agintariak ailegin guziak egin Eibarko ume guztiak abesti au ikasi dezaten.

OAR BAT:

Eibar-en degu abeslari talde zoragarri bat. Talde au, S. Andres eliz-nagusian abesten duten gizonetaz Eibarko ikastetxe ta ikastolako neskatilla ta mutikoz egin dago ta Ramon Sarasua jaunak zuzendua.

Talde onek, Eibarko egun berezietan, S. Andres-ko elizan abesten du. Bere azkenengo ondore ona II Pontifical deritzan meza abesti-sorta izan da.

Ilean sarritan batzen dira saiatzeko ta Sarasua jaunak lan aundia izaten du, ainbeste umerekin jakina, talde au zuzentzeko.

Baina Eibarko erriaren izenean mesede bat eskatzen diogu, aurten ez bada ere datorren urterako beintzat San Juan abestia bere abeslari erakusteko ta erestaldearekin

batean, udaletxeak ondo entzuteko bezela mikrofonoak ipiniaz, Untzagan abes dezaiea ia gauza obeago batera, eltzen geran. Milla esker.

EUSKAL JAIA

Euskal-Jaiagatik ez dago berririk eman bearrik. Danok dakigu zenbat lan egin duten S. C. R. Arratekoak dana zuzendu ta aste zoragarri bat Eibarko erriari ematen.

Amatiño ibili da ni baino sako-nago gauza oietan eta berak esango zuan bear zana askoz obeto. Eskerriaskasko Eibarko erriaren ize-nean jaialdi zoragarri onegaitik.

XI MEMORIAL PELI ALDABAL

Il ontako bigarren igandean, XI-garren Memorial Peli Aldazabal ospatu da.

Memorial au txapelketa bat da, ongien irakurri ta idazten duan umea saritua izan dedin. Baina jakina, Peli-k utzitako dirua ez da aski gaur egunean ta G.A.C., B.H., Abelux, Bas-karan Narbaiza, Laster, Aurrezki Kutxa Probintziala, ta B. San Sebastian eskertuak izan bear dira beren esku zabalagaitik. Danera, 30.000 pts, batu dira sarietan emateko.

Beti bezela Peli Aldazabalen izenean, goizeko 10etan ematen dan mezarekin asi zan jaialdia. Aita Kañizal, Gorostidi ta Karmelok eman zuten meza. Eibartar bertsolari jator Uranga jaunak, bertsoetan egin zuan Erri-Otoitza ta Kezka-ko txistulariak, sarreran sagara ondoren eta Arrate-ko Ama jo zuten.

Meza ostein, Tiro Pichon-go etxean batu ziran zuzendariakin Eibar, Urretxua, Elgoibar, Gasteiz, Ataun, Portugalete ta Bilbotik etorri ziran ume, andereño ta gurasa.

mutriku

Kristoren bila ez da zerura jo behar, gure egunoroko bizitzako Galileara baizik.

Zenbait neska-mutilek, Jose Mari Osinalde, Nerea Larrañaga eta Maritxu Andonegi zuzendari eta erakusle dutelarik talde au osatzen dute. Antzerkia dute amets eta elburu. Guzien gain EUSKERA.

Gure errian euskal antzerkietarako zaletasuna ez da gaurkoa, leenago ere antzerki talde bikainak izanak ditugu, goi-goienetakoak, eta oraingo talde au ere ez da gutxiago.

«GOIZEKO IZARRA» antzerki talde au orain lau urte sortu zen, geroztik or dabil erriz-erri, Gipuzkoa eta Bizkaiko errietan zear euskal-antzerkiak agertuz. Beste antzerki batzuen artean, iru antzerki auek dira geientxo bat aurkeztu dutenak. «RAMUNTZO» Pierre Lotik sortu eta Toribio Alzagak euskeratua. «TXAPELA BETE EURI» iru ekintza dun antzerkia, irakasbide onekoa. Michel V. Gazzo-ren irakurgaitik Maria Dolores Agirrek gure izkuntzara itzulia, eta azkenez, Begiristaintar Iñakiren «APAIZ LANGILLE ETA GIZON» antzerki bete-betekoak, gaurko giroari buruz ornitutako antzerkirik ederrenetakoak. Beren lanak guztiz txalotuak eta goratuak izan dira antzeztu duten erri guztietan.

Ekin eta jarrai aurrera. Beto orrelako antzerki taldeak Euskal-erri eta euskeraren onuragarri.

Txalorik eta zorionik beroenak «GOIZEKO IZARRA» antzerki taldeari.

GOIZEKO IZARRAKO DANTZARI TXIKIAK

Ona emen gure erriko dantzari txikien talde polita. Talde au zortzi urtetik amairu bitarteko neska-mutikoez osatzen dute. Talde alaiak benetan, txoriak bezin arin, argi eta bizkorak. Euskal-erriko jaialdieterako dei guziei erantzuteko prest dauden gaztetxoak. Non dira jaiak, an dira beren zankook. Oraindik orain, Eibarren VIII Umeen Jaia zela eta, Arrateko Elkarteak eratutako Umeetxoan Jai aldietan izanak dira.

Beraz, noizbait gure dantzari txikien bearrean arkitzen bazerate, pozez eta borondate osoenaz eskeintzen zaizue.

Arduradunak: Juan Jose Azkue eta Andone Oianguren.

EZBEARRA

Aspaldian badegu gure errialde ontan zoritxar ugari. Maiatzaren 29an, bizikletan ibillaldi bat ematen ari zalarik, ueste-gabeko zoritxarra izan zun «IDURRE» baserriko Jose Anjel, seme gazteak, oker bidez buruan zauriturik. Leenbiziko osabideak egin ondoren, ondo uestean, lasai eta patxada osoan baserriratu zen, baina gauerdiko ondez bat zela eta, bat-batean Donostiako sendategira eraman bearra izan zen. Donostiaratu eta laister azken asnasa eman zuen. Amabost urteko mutil gazte bikain eta mardula.

Goian Bego Astigarraga eta Egañatar Jose Anjel. Bere gurasa eta anai-arrebei gure samiti-agurra.

EZKONTZA

Ekainaren 9an, Andre Mari Jasokundearen Eliz Nagusian betirako el-kartu ziren Iparragirre Arrizabalagar Joakin eta Basurko Basterretxeatar M. Jesus. Pake eta zorion ugari izan ditzazuela asi dezuten bizitza berrian.

ANDONEGI

Talde bi egin ondoren, Nagusiak (11tik-14 urterakoak) ta txikiak (7tik 10 urtera), sariketa asi zan.

SARIAK AUEK IZAN ZIRAN: NAGUSIENAK

- 1) Txirringula (bicicleta), txapela ta Kopa.
- 2) Karabina ta txapela.
- 3) 1.000 pts.

TXIKIENAK

- 1) Txirringula, txapela ta kopa
- 2) Txirringula ta txapela.
- 3) 500 pts.

TXAPELDUN AUEK IRTEN ZIRAN: NAGUSIAK

- 1) Lourdes Peñalba-Elgoibar.
- 2) Lourdes Urzelay-Urretxua.
- 3) M. Itziar Arrieta-Elgoibar.
- 4) Iñigo Txintxurreta-Urretxua.
- 5) Karmele Azkarate-Urretxua.
- 6) Arantza Aranzabal-Gasteiz.
- 7) Rafael Piketoste-Gasteiz.

TXIKIAK

- 1) Iñaki Basauri-Eibar.
- 2) Nekane Bereziartua-Urretxua.
- 3) Agurtzane Garcia-Elgoibar.
- 4) Nerea Alzelai-Urretxua.
- 5) Roberto Alberdi-Eibar.
- 6) Miriam Urzainki-Eibar.
- 7) Arantza Iriondo-Gasteiz.

Gazte guztien artean, benetako gazte bat Julene Azpeitia «Aman-driaren altzoain» idaztiaren egilea berak ere beti eman dio bere laguntza sariketa oni. Agurten gaine-ra diru laguntza ere eman du ¡Es-kerrik asko!

Idoaga jauna beti bezela euske-raren alde beti gertu dago lana egi-teko, eta berari esker antolatzen da urtero OROIGARRI au jarraitu ba alan eta datorren urterarte.

Zorionak ume, andereino ta gu-rasoeri.

Kruzeta-tar Odile

VIII Umeen Euskal Jaia Eibarren zenbait iritzi

● Bi asteren buruan eratu da Eibarren 1965 urte geroztik eratu ohi den Umeen Euskal Jaia. Lehen urte hartan egun bakarreko jaia izan zen, eta egun hartatik darraikio, nonbait, izena, nahiz eta urte urte programa hedatzen, sakontzen eta luizatzen ari izan.

● Aurtengo honetan bost hitzaldi ziren programaturik: Haur Heziketa (Andu Lertxundi), Haur psikologiak (Mikel Urkola), Mogel Ikastolaz jendaurreko elkarriketa (irakasle, guraso eta arduradun), Euskal Izendegia (J.M. Satrustegi) eta Arte Sorketa (J.M. Larramendi). Lehen biak debekatuak izan ziren. Gai nontzeko hirutan jende dextente bildu zen, ikastolari buruzko elkarriketan batipat.

Hitzaldiok euskaraz izan ziren, noski, eta honetaz zertxobait esan beharra dago, bost hitzaldi hoiak aurretik beste bi gaztelaniaz egin bait ziren elkarte berean, dibulgazio gisa edo, euskaraz ez dakitenentzat bereziki burutuak: Euskararen problematika egun (Ruiz Urrestarazu) eta Euskal Herriko Kondaira (Carlos Caballero). Egia esan, zenbaitek besterik pentsa badezake ere, bi hitzaldi hauk erdaraz izan arren, ondorengo euskarazkoetan baino jende gutiago bildu zen, hartako erdi inguru euskarazkoetara joan ohi garenok ginel, gainera.

Beraz, behingoa, bilinguismo-zaleak, bi hizkuntzako hitzaldiak nahi dituztenak eta euskarazko hitzaldietan laburpentsoren bat gaztelaniaz egin behar lizatekeela esaten dutenak, nahiko nabarmen azaldu zaizkigu. Hau da, bost axola zaiela gure kinka larria, eta izorratzaile eta "enkordiatzaile" hutsak direla, alegia. Argi bedi, ba, nori eta nola erantzun behar diogun.

● Uztapideren Omenaldiak eta Deba bailadako Ikastoletako haurrek agerturiko antzerki saioek guztiz harrera ona izan dute. Beste horrenbeste esan dezakegu Nafarroa: lau urteorok deritzan filmaz eta, maila apalago batez, KOSKA taldearen ihardunaz. Ez zuen batere harrera onik izan, aitzitik, Donostiako giñolak, egunak, orduak eta eguraldiak ez zion ere, agian, lagundu.

● Debako Arte Lantokien Erakusketak zenbait ausnarketa eta buru tapenetara eramaten gaitu. Lau egunen buruan jenderik benetan guti abiatu da erakusketaren barrena. Bada tokiari berari dagokion zenbait atxakia, hots, sarrera ez erosoegia, bertara propio joan beharra, kafetegi batetik nahi eta nahi ez iragan beharra... Programa joriak ere badu zer ikusirik, agian saio gehiegi gertatu bait da egun beretan.

Baina, behar bada, arrazoi psikologikoak dirateke gehien bat kontutan hartu beharrezkoak, jendeak "artistei" beldur diela bait dirudi askotan. Artea "tabu" da, eta artegintzan ari dena ero samarra. Era honetako iritzi soilen barrena, jendea ez da batere erakusketa zale, eta ikustera ausartzen dena azkar asko ematen dio azalezko begirada kozkor bat, bai eta lehen bait lehen gelatik hanka egin, artearen moztarrok atzetik jarraituko balio bezala.

Honetaz badago zer azter eta zer pentsa. Artea herriratu behar badugu baten batek eman beharko du lehen pausoa, eta, gure ustetan, hauzi honetaz jabetzen denari dagokio eman, "artistari" alegia.

Diogun honetaz, dagoeneko badela gai honi buruz elkarriketa bizi bat moldatzeko asmorik Eibarren bertan, Jose Mari Larramendi, Koldo Azpiazu, Juan San Martin eta beste zenbait tartean izanen direla.

● Alderantziz gertatu da Euskal Liburu eta Diskuren Azokaz, edota, hobeto esan, Eibarko liburutegi baten ardurapean eratu zen liburu eta diskuren salmentaz, inork espero ez zuen harrera ona izan bait zuen.

Euskarazko liburuak batipat bertan azaldu zirenak, antolatzaileek nahi eta eskatu bezala, nahiz gero, banatzaileak erdarazko multzo bat ere bidali (ez onenak, bai garestienak). Dena den, han ziren euskal editorialik ezagunenak, bai liburuak bai eta aldizkariak ere.

Bi egunen buruan —larunbat iluntzean eta igande eguerdian—, sei ordu inguru iraun zuen irekirik azokak, eta honen denbora gutitan hirurehun bat liburu eta disku saldu zen. Beraz, harrera nahiko ona, hurren batetan kontutan hartzea merezi duena, urtean behin ezezik, bai eta sarriago urteren buruan ere.

● Aipamen berezia merezi du larunbat gauean (ekainaren 2an) Astelena pelotalekuan eratu zen kanta, dantza eta txalaparta ihardunak. Programan, Benito Lertxundi, Xabier Lete, Pello eta Pantxo, Jose Mari Zabala, Mikel Laboa, Arze anaiak eta Zubietako Zantantzarrak. Programak merezi zuen, antza, eta bi mila eta bostehun inguru entzule bildu ginen gau hartan, kanta saio batetan Eibarren inoiz ez bezala, agian. Eibartarrak ezezik, Urola, Goierri, itsas-bazter, Bilbao, Gasteiz eta beste zenbait tokitatik etorri zen jende pila bat. Entzule asko eta asko zutik, ez bait zen guztiontzat eserlekurik.

Era honetako jaialdiek behar dute jadanik patxadazko azterketa sakon bat, ordua da planteamendu bat egiteko, edota orain arte baliagarri izan diren ikusmoldeak berriro aztertze. Zeren, penagarri bada ere, entzule asko eta asko asperturik samar ateraz pelotalekutik, eta hau ez diot esan esatearren, amaika entzuleri jasotakoak adiarazi nahirik baino. Egia esan, ni neu gustora egon nintzen azkenerarte (amaitu baino hamar minuto lehenago arte, hobeto esan), baina, antolatzaile nintzelarik, erabat larritzen ninduten inguruak ikusten nituen aurpegi luzeak, amai gabeko hasperenek eta geldirik egon ezinezko ipurdiek. Izan ere, lau ordutako jaialdia ez da txantxetako gauza, eta gau erdiko ordu bitan Jose Mari Zabala zarata eta abarra entzuteak (gero jakin, ordea, zer zen!) baditu bereak.

Baina, noski, ez zen hori izan huts bakarra, agian jaialdiaren eraketa guztia edo atzez aurrera egina bailitzan azaldu bait zen. Egia da, bai, "artistek" (nolabait esan behar) marratu behar dutela hildoa,

entzuleek jarrai dezaten, eta ez artistek jendearen gustotxoari amore eman. Hala ere gauzak ez dirateke beti zirt edo zart, ez nik, behintzat, horrela uste.

Arze anaiak ekin zioten saioari, txalaparta ihardunaldi batez. Jendeak ondo asko hartu zuen lehen ekinaldi hura, txalaparta hotsa hunkigarri gertatzen bait da zenbait une berezitan. Benito Lertxundi ateraz ondoen, gaueko lehen kantari bezala, eta beronek jaso zuen, behar bada, txalorik gehiena, nahiz eta bere laupabost kanta erabat ulergaitz gertatu. Komeniko lizateke puntu hau aztertu. Inork ez du ukatzen, jakina, mugaz handiko —Zuberoako batipat— kanta zaharren balio eta jatorrasuna. Hala ere, badirudi mina bat aurkitu dugula, eta pozaren pozez ase ezinik gabiltzala. Dena den, Benitok ondo amaitzen jakin zuen, entzuleek errepikatzen zuten herri kanta ezagun batez.

Pello eta Pantxo azaldu zitzaizkigun gero. Orioko semeari tutik ez ulertzeak eta lapurtarrei guztia, ordea, baditu ere bereak. Bikote hau da behar bada, ipar aldeko kantarien artean ezagunena, eta nahiko garbi agertu zituen bere arrakastaren arrazoiak. Pello eta Pantxoak bikote alaiak osatzen dute, finak dira oso kantatan (asko landu dute duela bi urte Bergaran entzun genienetik) eta kanten esangura eta mamia erabat ulertzen zaielarik, guztiz atseginak dira entzule xume eta ez hain xumearentzat. Kanta laburrak eta biziak, bestalde, jendeari zer zaion atsegin badakitelarik, antza.

Kanta saio honen erdian, atsedendaldi aurretik, Zubietako "Zantantzarrak" ihardun zuen. "Yoareek" pelotaleku baten barruan ateratzen duten hotsa, eta argi-jokoekin horma zurietan zehar agertarazi ziren irudi eta itzalak benetan ikusgarri iruditu zitzaizkigun. Horrez gainera, zubietarrak gizon portatu ziren, eta jaialdiaren barruan ezezik, iluntzean kalez kale eta berdin biharamunean, jo eta ke egin zuten lana.

Baina, jaialdiaz jarraituz, Xabier Lete genuen bigarren partean. Xabier Lete... zera, Xabierrek agertzearekin batera bereganatzen du entzulea. Gainera, Xabierrek grazia aparta du —sarri pentsatu izan dut kantatuko ez balu ere berdin izanen lizatekeela—, entzuleari mintzo zaio aurrez aurre, kontu kontari ari zaio, eta edozein bat azalpen emateko ere prest egon ohi da. Gainera, Xabierrek badaki —ikasi egin du— beste askok oraindik ez dakiena, hots, lehen txistua entzun bezain laster erretiratzeko. Jendaurrean sarri asko ari den adiskide baten esaten zigunez orain hurrengo, jendaurrean ahalizten den apalik ez dago, eta denboraz erretiratzeko ikastea ez da, itxuraz, batere erraz. Bestalde, Xabierrek kanta ohi dituen kantak oso hautatuak dira, oso galbae hestutan pasataraziak. Lizardiren zenbait poemaren interpretazioa erabateko aziertoa delakoan gaude.

Ondoren, Mikel Laboa eta Jose Mari Zabala bikoteari tokatu zitzaion azkenaldeko partea. Eta tokatu diogu, jaialdia luzatu ahala astuntzen bait zihuan, eta berei ere ez zien, agian, mesede handirik egin azkenengoz aritu beharrik. Dena den, hasieran polito... Zabalak bestelako bizitasun bat ematen bait zion bere ekipoz Mikel Laboaren kantari. Hala ere, lehen bizpahiru kantaren ondoren hasi zen jendea nora ezean, hizketan, mugitzen, txisturen bat edo beste ere, hiru orduen ondoren Laboaren kanta mota hotza ez bait zen, behar bada, aukerakoena, ez eta hautatu, agian, kantarik bizienak, ezagunenak edota eraginkorrenak.

Saio hau bukatu bezain laster izan zen Arze

anaien bigarren txalaparta iharduna. Lehenbizikoa baino askoz ere luzeago iruditu zitzaigun, eta jendea, egian esan, nazkatu egin zen. Amaitzeko, berriaz, Zabala musika hots hutsa, batere azalpenik gabe, entzulerik gehiena ezertaz ohartu ezezik, erabat go-gaiturik ateratzen zelarik.

Ez, jendea ez zen guztiz gustora aterata Astelentik. Lertxundirekin batera kantatzen hasi zen jendea, dutxa fresku bat hartu izan balu bezala ateraz kalera gaueko ordu bitan. Batek esan zuenez ez atxakia gisa bere ustetan arrazoitsu baizik, "gogo goxo lo nahi duenak ikus dezala telebista...". Ez dakit, behar bada erreflesio merkeegia deritza honi...

Kanta jaialdi luzeekin gabiltza aspaldi honetan. Lerro hau idazten ari garela ere nahiko luzea eratzeko da Oartzunen, eta askoz ere luzeago oraindik Atanuen egiteko dena (hemen badira beste arrazoi edota iritzi batzuk, beste plan batetan alegia). Horretan diharduenak jakinen du zertan diharduen. Hatak, nik neuk beldur naiz zaleak direnak aspertuko ez ote ditugun, eta erdi zaleak direnak, aldiz, behin betiko nazkatu.

Egia dena zera da, Eibarren bati eta besteri galdetuz, inork ez duela esan jaialdi oso ona izan zenik: "Ondo... bai, ondo...". Baina, OSO ONDO inor gutik. Eta hau, penagarri eta aztergarri dateke, zeren, "materialik" ez zen behintzat falta.

● Biharamunean Haurren Eguna, VIII Umeen Euskal Jaia, alegia. Mila eta bostehun dantzari eta txistulari bildu ziren Eibarren. Ohizko kalejirak, ibilaldiak, karrozak, dantza saioak etab. etab. Batek baino gehiagok esan duenez, nahiko jai "desorganizatua" izan zen. Nonbait, haurrak eratzailak baino gehiago ziren.

Zer esanik ez arratsaldean Ipuruko Foballa Zelaian hogeita hamabost taldeok bildu zirenean. Taldeek txandaka dantza egin behar izan zutelarik, gaitortzekoek nahi zutena eta gehiago egin zuten. Batzuk zuloxoak egiten aritu ziren, besteak tontorxoak, zenbaitek belarra moztzen, elkar jotzen, atxurka, antxintxiketan, porteriara igo nahiz, lurrean etzanda, sudurrean barrena muskira bila etab. etab. Behar bada, guzti hau ez zen programan ageri, hala ere, umeentzat behintzat egiazko jaia izan zen. Ez zen, ez, ordenarik izan, baina... ez ote da ba hori ere pedagogia berria?

Hurren arte.

PASAJIA

EUSKALERRIKO VII ARGAKZI LEHIAKETA

OINARRIAK

Norentzat: Euskalerriko zazpi probintzietakoren batean jaio ala bizi denarentzat.

Era: Zuri beltzean.

Gaia: Edozein.

Neurria: Luze-zabalean 1.200 cm.², ehuneko bostaren gora beherakin.

Agertzeko era: Ertzik gabe, bainan sendotuta. Lan bakoitzaren atzean, argazkiaren izena eta lehiakidearen izen abizenak eta zuzenbidea adieraziko dira.

Zenbat: Nahi hainbat, baina Euskalerriko probintzi arteko lehiaketetan erakutsi gabeak eta nazio mailan edo nazio artekotan saritu gabekoak.

Nora eta nola bidali: Zuzenbide honetara: Foto-Cine-Club Pasajes, Zumalacárregui, 15-bajo. Pasajes (Guipúzcoa).

Txukun bilduak eta gastu guztiak bidaltzen dituenaren gain direlarik.

Epea: 1973 garengo ekainaren 15-arte.

Epai mahaiak: Cataluña argazki elkarteak izendatuko du eta haren erabakia aldatu ezingo da.

Sariak:

1 go.	Urrez bordatutako txapela eta 7.000 pezeta.
2 garren.	Kopa eta 5.000 pezeta.
3 garren.	Kopa eta 3.000 pezeta.
4 garren.	Kopa.
5 garren.	Kopa.
6 garren.	Kopa.
7 garren.	Kopa.

Pasaiko Lehiakideen lanik onontzat sariak:

1 go.	Kopa eta 1.000 pezeta.
2 garren.	Kopa.

Erabakia: Lehiakide bakoitzari zuzenki adieraziko zaio eta irratia eta aldizkarietan azalduko da.

Erakusketa: Erakusketarako gai diren lanak zutailaren 6tik 15 arte Donosti Aurrezki Kutxaren Pasai Antxoko Aretoan azalduko dira. Zabaldurik: Aste egunez, arratsaldeko 7-retatik 9-tara. Jai egunez, eguerdiko 11-tatik 1-tara eta arratsaldeko 6-retatik 9-tara.

Sari Banaketa: Lehen aipatutako aretoan zutailaren 14an, larunbatez, arratsaldeko zortziretan. Berau, jendaurrean izango da, eta Epai mahaiaren iritzia entzun ondoren elkarriketa bat sortuko da.

Lanen zerrenda: Lehiakide guztiei bidaliko zaie. Lanen itzulketak: Erakusketa amaitu eta, lanak jaso ziran era berean bildurik, itzuliko dira hamabost egunen barruan.

Lanen jabe: Eratzailak, lehen hiru sarien irabazleen lanen jabe egingo dira.

Oharrak:

- Eratzailak bere erruz ez diran ondamentan ez dute erantzukizunik izango.
- Hemen aipatzen ez den arazoren bat sortuko balitz, eratzailak erabakiko dute, eta erabaki hau ontzat eman beharko da.
- Lehiaketa hontara agertzeak, bertan jarritako oinarriak onartzen direla esan nahi du.

ELIZAREN BERRI

DIEU EXISTE-T-IL? NON...
JAINKOA BA AHAL DA? EZ...

Titulu horrekin, liburu batetan, 20-ren bat ateoren aitortpenak jaso ditu Christian Chabanis frantziar intelektuala.

Autore berak, beste liburu batetan, fededun beste sail baten aitortpenak azalduko dituela agindu du.

Oraingo honetan mintzo direnek, denek, ateotzat ematen dute beren burua. Denetarik dago: zientifiko, politiko, idazle, erdi-mailako...

Ez da ene asmoa, guzti horien arrazoiak sintesiarik ematea. Lan gehiegi eskatuko lidake horrek. Puntu bat bakar bakarrik.

Badirudi, ateoak esatean, denak zaku berean sartzen ahal genituzkeela. Hain zuzen, xalo-xalo mintzo ohi gara, alde batetik ateoak, bestetik fededuna emanaz.

Egia, alabaina, ez da hain ximplea. Iburu honetako erantzun batzu hartuko ditut lekuko.

—oOo—

Jacques Duclos-entzat, Jainkoa zapaltzaileek eta mixeriak asma-turikoa da.

Francois Jacob biologialariarentzat erlijioa ez omen da behinere arazo edo prolema edo galdekizun izan.

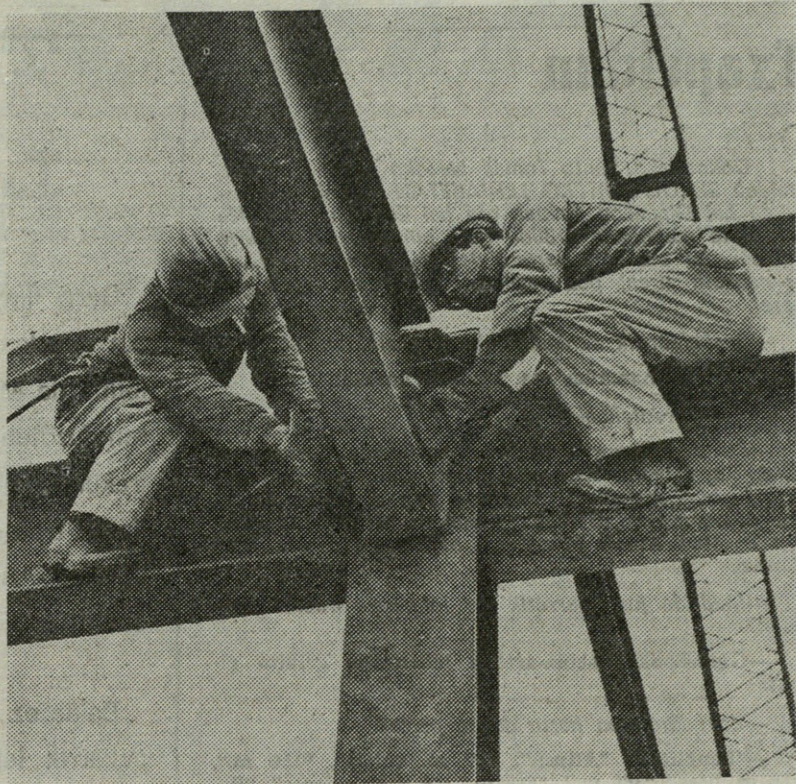
Autore biok biribilki mintzo dira. Ateismoa kezka eta prolema-rik gabeko bizikera dute. Beste arazoetan borrokan bizi direlarik ere, beste honetan inongo buru-usterik ez.

—oOo—

Alfred Grosse-ren kasua zerbait desberdina da. Politika irakasle dugu. Kristau jokabideari erasotzen dio; batez ere, apaizenari. Bera ez-kertiar delarik, harritu egiten da, halako edo bestelako apaiz nahiz kristau sozial arazoetan nahasteaz, ebanjelioa predikatu ordez. "...Izan ere, federa igotzea benetan gogtzea baldin bada, ez bakarrik goi egia batetara, goi bizikerara baizik, ebanjelioa pasarte gehienek diotenez; hori hala baldin bada, errudun jotzen dut gaurko jendea bizi-iturri den egia horretara irekitzen ez saiatzea". Eta aurreraxeago: "Agerpena (Errebelazioa). —Kristoren jaiotze, heriotze eta bizituera—, betiereko heriotzerik ez delakoa...; giza-errealitatez gaineko beste zerbaitetan sineste hori, ez ote da, laguntza orde, oztopo bat askapen lanean?". Ageri denez, Jainkoaz eta sinesteaz eta ebanjelizatzeaz, bere gisako ikusmodua du.

Isabelle Meslin-en jarrera ere oso desberdina da. Aitortzen duenez, berak ez du inongo metafisika kezkarik, ez eta federik, nahiz ez den erlijio sensibilitaterik gabea. Halere, uste du, fedeak besteren alde lan gehiago egiteko indarra ematen ahal liokela: "Sarritan naiz damu besteren alde lan gehiago ez egiteaz; atxikitzen natzaien bigarren mailako hainbat gauzari utzi ezinaz damu naiz. Agian, fedeak ematen ahal lidake horretarako indarrik: ez dut baztzen". Fedea, beraz, teoriatzko prolema argitzeko ez, baina gauza praktikorako nahi luke. Dena den, galdetzekoa izanen litzake hori ote den kristau fedearen mami guztia.

Jean Rostand-ek honela dio: "gogoanbeharturik, esan dezagun, bai, gogoanbeharturik, Jainkoaz ez bada ere, Jainko-ezaz bederen". Bere ateismoa ez du "ez barea, ez pozkariozkoa, ez alaia. Ez dago, ez konforme, ez aserik; aldiz, bizi-

-bizi, zauria etengabe irekitzen da".

Ionesco paradogiakoago ageri zaigu oraino: "ateismoa, sarritan, hizkuntzaren oker-aditza da". "Erlijio hazierarik" ez duela hartu aitortzen du; halaz guztiz, bere bizitzan, zenbaitetan, ziurtasunik izan duela bere bizitzan esango du Jainkoaz Lehenengo Jainkoarekiko esperientzia 17 urtetan izan du. Gero, esperientzia horrek alde egin dio. Baina, berriro berriro eginen zaio tarteka. 30 urte inguruko dela izanen du esperientziarik handiena. Hona zer dioten esperientzia horretaz: "Arras ere erlijiosoan bizitzen saiatu nintzen orduan; are: barau, otoitz egiten, Jainkoaren ahalik hurbilen bizitzan... Uste dut, aski aurrera, aski gora joan nintzela. Baina ez aski, zeren halako batetan, lurtar munduarekiko, lurtar bizikerarekiko gogo bizi somatu bait nuen. Biziki sentitzen nuen, mundu hau utzi egiten nuela. Gero, gogo hura hain handia izan nuen, non hasieran duda-mudan egon bait nintzen bata ala bestea aukeratu; azkenean munduarekiko gogo indartsuago izan zen. Orduan, benetan, eroriko baten inpresioa izan nuen ene baitan". Eta honela erasten du: "Ordudanik, esan dezaket, zerrua alde batera utzi dudala, eta sentitzen dut, zerruak utzi egin nuela. Gero eta gehiagoan murgildu naiz bizitzan: bizitza lehia-tsuana, ase-ezinean. Zaharrago, eta bizi nahiago naiz, egundoko irrikia, zentzukoitasuna: ardoa, "bizitza", egiazko bizitzaren kontrakoa dena, literatur izena, hori dena. Eta somatzen dut, egundoko gogo horien sorreran, lehen kausa bezala, ene lehen errua dagoela, hots, ene eroriko pertsonala. Gogo horiek guztiak aseak izan nahi dute; egun batez galdu nuenaren ordezkari bezala dira; baina, halaz guztiz, badakit, ezin dute haren zuzorik bete... Badakit, kontrako bidea egin dudala, oso ongi dakit, baina ez dakit hori behar hainbatean. Abstrazio, adimen, buru mailan besterik ez dakit hori". Beste behin ere izanen du Jainko esperientzia; Buñuel-en "La Voie lactée"-ren azkenean. Orduan, pozez beterik ikusi du bere burua, eta honela esaten du Ionesco-k: "Zorritzarrean banaiz ere, Jainkoa hatxeman ez badezaket ere, Jainkoa bada".

Badirudi horrenbestez, ateoak ere beren ateismoaz hain ziur ez direnez gero —esanen luke batek— fededunok lasai egoten ahal garela. Aldiz esanen nuke; zeren ateoak ukatzen dute Jainkoa, sarritan, fededunek adierazten duten Jainkoaren irudia bait da. Horrengatik, gure autoreak agindu digun liburua, fededunen aitortpenez osaturikoa aski interesgarria izanen dela derizkiot. Zer edo nor da fededunen Jainkoa?

KRISTO ZERUAN EZ, BAINA GURE EGUNOROKO BIZITZAKO GALILEAN

Beregaineko mailako ekintza katolikoa delako (gaztelaraz ACI) mugimenduak Batzar Nagusia du ekainaren hasieran, Grenoble-n. "Biharko mundua" du aztergaitzat. Badakigu, mugimendu horrek, Frantziaren berealdiko jirabira egin duela azken bi urteotan. Maila horretako jendeak munduko aginpi-dea, maila guztietakoa, banatu egin behar dela esatea, ez da gutxi.

Igoera egunean, Mezan, Grenoble gotzaiak, Gabriel Matagrín-ek zuzendu die sermoia. Hau esan die bereziki: "Ezin bereiz daiteke profano huts litzakeen Historia saindutik. Ez da Historia bat besterik: salbamen historia alegia. KRISTOREN BILA EZ DA ZERURA JO BEHAR, GURE EGUNOROKO BIZITZAKO GALILEARA BAIZIK. Ezin berdinka dezakezu, noski, Kristo edozelako politika erakunderekin. Halaz guztiz, ezin topatzen ahal duzue (Kristo) giza historiari at".

AMUNSA

ZERUKO ARGIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostiza

ELISAR
Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isael
Simon
Amana
Urail
Urizar
Sigle XX

Kristorik Gabeko Kristautasuna?

Galdera-erantzun, batean, Frantsesei galdera au ere egin zaKie: ELIZ BERRIAK JASO BEAR aal DIRA?

Garbia eta arrigarria izan da erantzuna: Baietz erantzun dute eundik larogeik.

Baiezko erantzun au delata, Eliz berriak jasotzen jarraitu bear ote Frantzian zear? Ainbeste jende, Kristau bero ote Frantzi aldean?

Baiezko orren esan-naia obekialgo konprenitzeko, guztiz interesgarri deritzat izen onekin Michel Brion-ek argitara eman duen liburuskari: La religion vecue des Français: Frantsesek bizi duten erlijioa. Bere pentsakizun batzuk doazkizu gaurkoan.

BESTE MUND BATEN ZAI

Erlijo eta Elizari biziki lotuta Frantsesak? Ala dirudite aien erantzunak. Zer erlijiori ordea? Leen, Elizara joaten zanari, batez ere Igande eta Jai-egunetan, zeritzan kristau. Eliz Artzaiek jendea Elizara eramaten saiatzen ziran. Orain, kristau-izatearen giarre eta muiña mundu zuzenago eta ederrago bat egiten aalegintzea dela dirudi. Gaurko Artzaiek munda bultz egiten die kristauei: Murgil ditezela lurkeko arazoetan eta guztia Kristoren ebanjelioz kutsatu eta eraberi dezatela.

Elizak jaso bear dirala dioten Frantsesentzat, Erlijioa, zer da? Elizkizunetara joatea? Gaur eguneko gizarte-kompromisotan sartzea? Bost axola zaiei geienei leen bezalakoa edo oraingo itxurazkoa izateaz kristau erlijioa. Ez Igande ta Jai-egunetako Elizarako joan etorrietan eta ainbat gutiako gizarte kompromisotan, jartzen dute beren kristau erlijioa Frantsesek? Zertan bada?

Sentimentu utsa da, Frantses geienentzat, Kristau erlijioa, dio Brionek. Onoko auek osatzen dute sentimentu ori: Nere erriko eliz zaarak, bere aldare, leio polit ta santuak, Eliz dorreak, ezkil kanpaiaren otsa, eliz barnean oi dan aparteko usaia, oroitzenenak: bataioak, leen Jaunartzeak, ezkontzak, gure amamaren illeta ura...

Esperantza, beste mundu zoragarriagoren itxaropena ere bada erlijioa. Gu bizi geran baiño mundu obeagoaren esperantza. Mundu ontako txarkeria eta sufrimentu guztietatik askatuko gaituen zerbait. Gure biotzaren neurri gabeko zorion egarria aseko duen esperantza gozoa.

Mundu ontaroko ez dugu bear erlijiorik; gure eguneroko bizitza zuzentzeko ez da erlijioa; bizitzan zer jokabide artu bear dugun jakiteko, ez dugu baliatu bear erlijioaz; erlijioa lurkeko zapalketak eta zuzengabekeriak kentzeko den zerbait ez da. Erlijio gure bizitzako aparteko zerbait da. Alde batetik lurkeko bizitza, zure ogi bidea, gizarte bizitzako artuemanak. Bestetik erlijioa, bere sentimentuekin, geroko zorionaren ametsekin... Gure bizitzako garraztasun eta borroak ezititzeko aurtzaroa luzatu nai izango bagendu bezala.

LO BELARRA

Erlijioa, sentimentu, geroko amets baizik ez bada eta gaurko munduari eta bere arazo aundiei begiratzen ez badie, erlijio ori ERRIAREN LO BELARRA (Opio del pueblo) dela esango genduke Marxistekin. Sentimentuz leengoari begira eta gozoki geroari begira dagoan Erlijioak gaurkoa aaztu egiten du. Gaurko arazoetan ez murgiltzeko, lotan uzten duen zerbait litzake erlijioa.

KRISTO GABE

Elizak nai dituztela dioten Frantses geienentzat, beren erlijioan, zer toki dute Jainkoak eta Kristok? Ba aldute iñun tokirik ere? Jaungoikorik eta Kristorik gabeko erlijioa ez ote euren? Euren pentsakizunetan Jainko eta Kristo guztiz zokoratuak, ez ote? Sentimentu eta amets oietan zer leku dauka Kristoren mezuak? Nun dute bere salbazioa? Nun bere Ebanjelioa? Nun Kristoren Zorionak? Nun maitasun agindua? Kristorik gabeko erlijioaz ote daude?

Galdera izugarri auek egiten ditu Brionek: Frantses geienek bizi duten erlijio ori, zertarako da? Kristoren Berri ona zabaldu eta adierazteko, zerbaitetan balio ote dezake? Traba, oztopo eta eragozpen ez ote Ebanjelioaren zabalkunderako? Orlako erlijioa kentzea beindik obe ez ote gizonen biotzetan berriro Kristo eta Jainkoa artuak izan aal ditezuten?

Eliz berriak paso bear diran ala ez galdetzea baiño interesgarriagoak iruditzen zaizkit beste galdera auek, dio Brionek.

AROSTEGITAR JOK

NORK KUKURRUKUiiiiiii

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

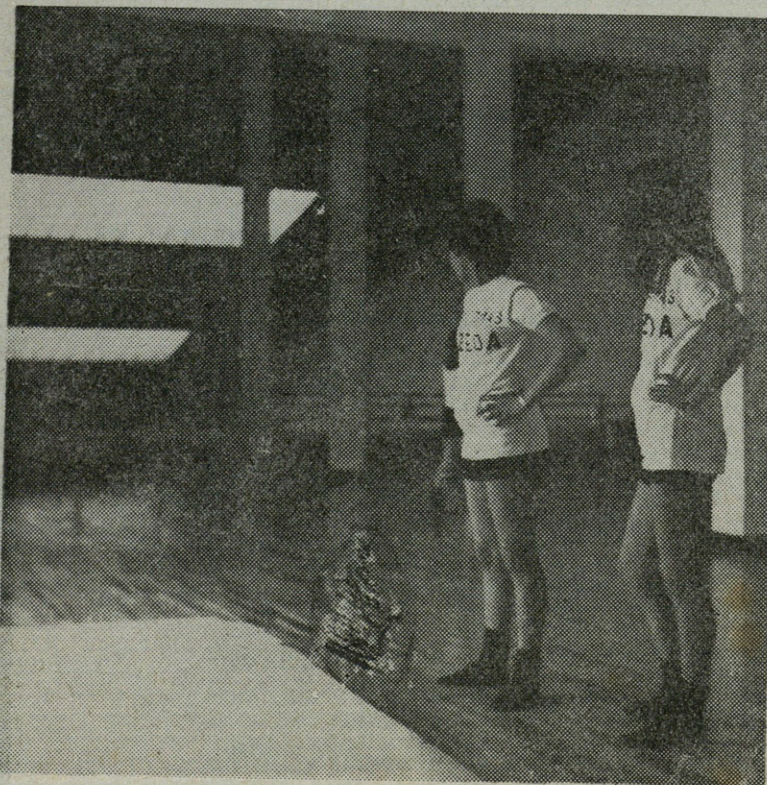

Hona hemen Lizeoaren izena hain gora utzi duen taldea: bere kopa eta guzti.

Korrikalariak: Eli Mendizabal, Amaia Mitxelena, Begoña Amezaga, Mayi Enparanza, Bakarne Basurto.

Eli Mendizabal eta Lide Arana, Lizeoko kiroltegiak.

Donostiako Lizeoko Neskak, Kiroletan Txapeldun

Donostiako Santo Tomás Lizeoko neska gaztetxo taldea ESKOLA-ARTEKO LEHIAKETAN txapeldun geratu da bai Gipuzkoa guztian eta bai Espainian ere. Hori dala-ta haiengana urbildu gara gure euskal irakurle gazteek zer eta nola gertatu den jakin dezaten. Hama bi nezkato ziren; poz pozik erantzun diete gure galderei.

—Euskaleeritik Zenbat neska joan zinatzen Madrida?

—Eibarko hamaika eta Lizeoko hamabi.

—Zer kursotakoak?

—Bakarne Basurto, seigarren basikakoa. Hirugarren urtekoak, Begoña Amezaga, Maite Saenz, Maite Agirre, Idoia Lekunberri, Aintzane Pagola, Mayo Enparanza. Laugarren urtekoak, Elixabete Mendizabal, Maider Etxaide, Amaia Mitxelena, Arantxa Eguzkiza, Lide Arana.

—Madrida joan aurretik zer lehiaketa irabazi zenuen?

—Gipuzkoako eskola-artean lehenengo gelditu ginaran

—Zein kirolatan hartu duzue parte?

—“Longitud”, “Altura”, “60 m. vallas”, “150 m.”, “60 m. lisos”, “300 m.”, “600 m.”, “4 x 60 relevos”, “Peso” eta “triathlon” delakoetan.

—Zer marka egin dituzue?

—“Longitud” delakoan, Begoña Amezagak 4,47 eta Maite Saenz-ek 3,93.

—“Altura”n, Maider Etxaidek, 1,33 m. eta Begoña Amezagak 1,30 m.

—“60 m. vallas”en, Amaia Mitxelenak 10,8 eta Idoia Lekunberrik 11,3.

—“150 m.”en, Mayi Enparanzak 20,5 eta Maider Etxaidek 21,9.

—“60 m. lisos”en, Maite Agirrek 9,1 eta Lide Aranak 9,6.

—“Peso”n, Arantxa Eguzkizak 7,48 eta Lide Aranak 6,12.

—“300 m. lisos”en, Bakarne Basurtok 46,5 eta Aintzane Pagolak 52,2.

—“600 m. lisos”en, Bakarne Basurtok 1-51-5 eta Aintzane Pagolak 2,01.

—“Triathlon”en, Elixabete Mendizabalek 706 puntu.

—“4 x 60 relevos”en, Maite Agirre, Amaia Mitxelena, Idoia Lekunberri eta Mayi Enparanzak, 33,2.

—Zer sari irabazi dituzue?

—Bi urrezko medalla (600 metrotan Bakarne Basurtok eta saltoan Begoña Amezagak). Bi zillarrezko medalla (60 metros vallas-en Amaia Mitxelenak eta 150 metrotan Mayo Enparanzak). Brontzezko medalla bat (Elixabete Mendizabal-ek Triathlon-en) Eta gainera, talde osoarentzat kopa bat.

—Entrenamentu edo saio asko egiten al dituzute?

—Astelehenetan, ostegunetan eta igandetan Anoetan ibiltzen gara; asteazken eta ostiraletan, Lizeoan. Batzuk kursoaren hasieran hasi ginen baina beste batzuk Gipuzkoako txapelketa garairako bakarrik.

—Hemendik aurrera kirolatan jarraitzeko asmorik ote duzue?

—Hemendik aurrera entrenamentutan jarraituko dugu. Esperientzia honek asko erakutsi digu eta aurrera joatekotan, lan haundia egin beharko dugu.

—Zer alderdi on aurkitzen diozue kirolatan saiatzeari?

—Lehenbizi, oso ongi pasatzen dugu entrenamentu-denbora, gustora ibiltzen gara. Gorputzarentzat ere osasungarria da eta gainera lehiaketaren batzuk irabazten baditugu asko poztzen gara. Beste herritan jakatu behar dugunean ere joan-etorrietan oso pozik ibiltzen gara, eta leku asko ezagutzen ditugu.

—Zer kirola klase iruditzen zaizkizue onenak edo ederrenak edo gogozkoenak neskentzat?

—Guretzat atletismoa bera ere egokia da baina badira beste kirol asko, atseginak: eski, igari egitea, pelota, esku-baloia, tenis etab.

—Eta Lizeoko mutilak zer moduzko kirolariak dira? Zuek Hainakoak? Zuek baino hobeak?

—Badago jende onik baina ez da gehiegi saiatzen. Horregatik taldea onik ez dago. Bost edo sei mutil daude oso onak baina lehiaketarako gutxiegi dira.

—ooo—

Kirolaz gainera, aurtengo ikastaroa ere aurrera doa eta lanpean dabilen neskatil ahauek pakean garaia heldu zaig ulaster asko. Zorionak danei eta batez ere lagundu dieten maixuei.

Santo Tomas Lizeoa

Gure ikastetxe honen izena —askok eta askok esan dezakezute gure— arro ibillia da Madrid aldean, argazkian ikusten duzuten neskato talde horri eskerrak. Irakurri besterik ez dago zenbat medalla ta trofeo irabazi duten NESKATXEN-ESKOLA-ARTEKO LEHIAKETAN. Zorionak!!!

Baiña ez dezala iñork pentsa kirolatan bakarrik lehiatzen direnik gure neskatxak. Madrid-en ere ez dute kirolatan bakarrik Lizeoaren ohorea gora jaso. Badakigu hotelean ere atentzioa eman dutela txukunak eta arretatsuak agertu direlako. Bejondaizuela, neskatxak!!! Nork ez du itxaropenez ikusten gurearen etorkizuna landare berri hauri eskerrak?

Ez dago ahazterik ere gure Enrikek eta Robertok egiten dituzten agiñahalak gure atleta-gai hauek preparatzen. Haien gidaritzari zor zaio orain iritxi den sari-tza. Baiña ez de hori bakarrik bi gizon hauen lanari zor zaiona. Kirol-lehiaketa hoietan eskura daitezken sariak baiño askoz balio handiagokoa da entrenamentu hoiien bidez egin daiteken eta egiten duten eziketa lana. Horri zor zaio eskerra batez ere ta hori da eskertzekoa gizon hauri.

Kursoaren bukaeran badugu beste lehiaketa bat ere gure Lizeoan: IPUI ETA OLERKI LEHIAKETA, 6-garren batxillerkoek antolatua. Ogeitahamarren bat lan dira agertu direnak Lizeoan bertako eta kanpoko. Epailleen eskuetan daude orain lan hoiak eta ez dakigu zeintzuk izango diren sarituak; baiña jakin bezate dagoneko ere lanak biali dituztenek, ekainaren 20-ean banatuko direla sariak, arratsaldean eta Lizeoan bertan, hortarako eratuko den jaialdi batean.

Eta bukatzeko, laister datozenez gero oporraldiak, ondo-ondo pasa ditzatela denek, ikasle ta irakasle.

ZAHARRAK